

**T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BANKACILIK VE FİNANS ANABİLİM DALI**

**UFRS'YE GÖRE 18 GELECEK AYLARA AİT
GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI
HESAP GRUBUNUN BİR FİRMANIN PİYASA
DEĞERİNE OLAN ETKİSİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

NECMİYE AVANOĞLU

DANIŞMAN

Prof. Dr. TOLGA ULUSOY

KASTAMONU 2020

**T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BANKACILIK VE FİNANS ANABİLİM DALI
FİNANSAL RAPORLAMA VE DENETİM BİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**UFRS'YE GÖRE 18 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE
GELİR TAHAKKUKLARI HESAP GRUBUNUN BİR
FİRMANIN PİYASA DEĞERİNE OLAN ETKİSİ**

Necmiye AVANOĞLU

**Danışman Prof. Dr. Tolga ULUSOY
Jüri Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Yusuf ESMER
Jüri Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Faruk DAYI**

KASTAMONU - 2020

TAAHHÜTNAME

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yaptığımı bildirir ve taahhüt ederim.

Necmiye AVANOĞLU

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

UFRS'YE GÖRE 18 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI HESAP GRUBUNUN BİR FİRMANIN PİYASA DEĞERİNE OLAN ETKİSİ

Necmiye AVANOĞLU

Kastamonu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bankacılık ve Finans Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Tolga ULUSOY

Türkiye, küreselleşme ile birlikte ekonomik olarak dünya ülkeleri arasında önemli bir yer edinmiştir. Ulusal ve uluslararası yatırımcılar, Türkiye'deki halka açık şirketlerin finansal durumunu Borsa İstanbul (BİST)'dan yakından takip etmektedirler. Günümüzde artık finansal tablolarını uluslararası standartlara göre hazırlayan firmalar tercih edilir hale gelmiştir.

Finansal tablolar, şirketin belli bir dönemdeki finansal durumunun gözler önüne serilmesini sağlamaktadır. Yatırımcılar, kredi açıcılar ve şirket sahipleri, şirketleri sektörel anlamda karşılaştırabilmek için aynı standartlardaki verilere ihtiyaç duymaktadır. Bu da uluslararası finansal raporlama standartlarının tüm ülkeler bazında uygulanmasını gerekli kılmıştır.

Şirketler, finansal ve anlık durumunu gösteren finansal tablolarını uluslararası standartlara uygun şekilde düzenleyerek yatırımcı ve kredi açıcıların güvenilir, anlaşılır ve karşılaştırılabilir şirket bilgilerine ulaşması sağlanmıştır.

Çalışmada; “Bir firmanın UFRS'ye göre Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubunun firmanın piyasa değeri üzerindeki etkisinin araştırılması” amaçlanmıştır. Çalışmada araştırmanın örneklemini de oluşturan şirketlerin 7 yılı kapsayan hisse senetleri ile gelecek aylara ait giderleri arasındaki ilişki ayrı ayrı grafikler şeklinde oluşturulmuş ve yorumlanmıştır. BİST'te yer alan imalat sanayi firmalarının hisse senetlerine gelecek aylara ait giderler değişkeninin etkisi araştırılmıştır. Yapılan analiz sonucunda değişkenlerin grafik üzerinde lineer olarak karşılaştırması yapılarak ilgili değerlendirmeler ile ilgili ifadeleri göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye finansal raporlama standartları, gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkukları hesap grubu, piyasa değeri.

2020, 75 sayfa

Bilim Kodu: .....

ABSTRACT

MSc. Thesis

**THE EFFECTIVENESS OF 18 EXPENSES AND INCOME ACCOUNTS OF
THE ACCOUNT GROUP TO THE COMPANY'S MARKET VALUE
ACCORDING TO IFRS**

Necmiye AVANOĞLU

Kastamonu University
Institute for Social Sciences
Department of Banking and Finance

Supervisor: Prof. Tolga ULUSOY

Abstract: Turkey has an important place among the countries of the world with economic globalization. National and international investors have followed closely the financial condition of public companies in Turkey via Istanbul Stock Exchange (BIST). Nowadays, companies preparing their financial statements according to international standards have become preferable. Financial statements enable the company to reveal its financial position in a certain period. Investors, borrowers and company owners need the same standards of data to compare companies in the industry. This necessitated the application of international financial reporting standards on all countries basis.

The companies provided investors and credit openers to access reliable, understandable and comparable company information by arranging the financial statements showing their financial and instant status in accordance with the international standards.

Study; “A company IFRS Expense and Deferred Income domination months according to UK manufacturers of account group to investigate the effect on the market value” is intended. In the study, the relationship between the stocks covering the 7 years and the expenses of the next months of the companies, which constitute the samples of the research, were created and interpreted separately in the form of graphs. The effects of the variable of expenses for the coming months to the stocks of the manufacturing industry companies in BIST were investigated. As a result of the analysis, the variables were linearly compared on the graph and evaluated by considering the if expressions related to the relevant evaluations.

Keywords: Turkey financial reporting standards, account group of expenses for the future month and income accounts, market value.

2020, 75 page**Science Code: ....**

ÖNSÖZ

UFRS'ye geçişle birlikte vergi usul kanununa göre düzenlenen hesap gruplarının isim, işleyiş ve kapsamlarında büyük değişikliklere gidilmiştir. Gelecek aylara ait giderler hesap grubu, UFRS'ye geçiş vergi ve gerçeğe uygun değer açısından farklara yol açmıştır. Bu farkların ekonomi ve piyasa değeri ile ilişkisi araştırma konusu olmuştur.

Çalışmada, Borsa İstanbul'da işlem gören, piyasa değeri bakımından BIST – 100 endeksinde yer alan imalat sanayi sektöründeki 5 şirketin son 7 yıldaki gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkukları hesap grubuna ait veriler ile hisse senetleri arasındaki ilişki grafikler aracılığıyla sergilenmeye çalışılmış, 25 dönemlik bir veri setini oluşturmuştur. Bu veri seti ancak gözlemsel manada irdelenmiş ve trend yüzdesel artış ve azalışlar açısından incelemeye tabi tutulabilmiştir.

Çalışma konusunun belirlenmesinde, çalışma taslağının oluşturulmasında ve çalışmanın her aşamasında biz öğrencileriyle bilgi, tecrübe ve zamanını paylaşan değerli hocam Prof. Dr. Tolga ULUSOY'a teşekkürü borç bilirim. Ayrıca çalışmam esnasında desteğini hiçbir zaman esirgemeyen eşim Tayfun AVANOĞLU'na sonsuz teşekkürler. Bu çalışmamı, tez yazımını gerçekleştirdiğim süreçte yaşamlarını kaybeden rahmetli oğlum Ayaz ve kardeşlerine ithaf ediyorum.

Necmiye AVANOĞLU
Kastamonu, Haziran, 2020

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR DİZİNİ	x
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
TABLolar DİZİNİ	xii
GİRİŞ	1
1. FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI	3
1.1. Finansal Raporlama Standartlarının Tanımı ve Önemi.....	3
1.2. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS).....	4
1.2.1. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Amacı.....	4
1.3. Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları.....	5
1.3.1. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu.....	9
1.3.1.1. <i>Finansal Tabloların Sunumu</i>	9
1.4. TDHP 18 Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubu.....	10
1.4.1. TDHP 18 Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesabı'nın Tanımı ve İşleyişi.....	10
1.4.2. TDHP 18 Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubunun İlişkili Olduğu Hesap Grupları.....	11
1.4.3. VUK- TFRS Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubunun Karşılaştırılması.....	11
1.5. VUK Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubu'nun Alt Hesapları.....	13
1.5.1. 180 Gelecek Aylara Ait Giderler.....	13
1.5.2. 181 Gelir Tahakkukları.....	13
1.6. Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesabı'na Ait Uygulama Örnekleri.....	14

1.6.1. TDHP 180 Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabı	14
1.6.2. TDHP 181 Gelir Tahakkukları Hesabı	16
1.7. Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubunun Ekonomi ile İlişkisi	17
1.7.1. Makroekonomik Faktörlere Duyarlılığı.....	18
1.7.2. Mikroekonomik Faktörlere Duyarlılığı	19
1.8. TFRS 18 Peşin Ödenmiş (Gelecek Aylara Ait) Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubu	19
1.8.1. 180 Peşin Ödenmiş Giderler	19
1.8.2. 181 Gelir Tahakkukları.....	20
1.8.3. 182 Önceden Yapılan İnşa (Taahhüt) ve Hizmet İşleri	20
1.8.4. 188 Sayım ve Tesellüm Noksanları	20
1.8.5. 189 Sayım ve Tesellüm Noksanları Karşılıkları (-).....	21
2. LİTERATÜR TARAMASI	22
3. PİYASA DEĞERİNİN TANIMI, ÖNEMİ VE HESAPLAMASI	25
3.1. Değer ve Değerleme Kavramı	25
3.2. VUK ve TFRS'ye Göre Değerleme Ölçülerindeki Farklılıklar.....	27
3.2.1. Vergi Usul Kanunu Değerleme Ölçüleri	27
3.2.1.1. <i>Maliyet Bedeli</i>	28
3.2.1.2. <i>Tasarruf Değeri</i>	28
3.2.1.3. <i>Borsa Rayici</i>	28
3.2.1.4. <i>Mukayyet Değer</i>	29
3.2.1.5. <i>Nominal Değer</i>	29
3.2.1.6. <i>Rayiç Bedel</i>	29
3.2.1.7. <i>Vergi Değeri</i>	29
3.2.1.8. <i>Emsal Bedeli</i>	30
3.2.2. TMS/ TFRS Değerleme Ölçüleri.....	30
3.2.2.1. <i>Tarihi Maliyet</i>	30
3.2.2.2. <i>Cari Maliyet</i>	30
3.2.2.3. <i>Ödeme (İfa) Değeri</i>	31
3.2.2.4. <i>Kullanım Değeri</i>	31
3.2.2.5. <i>Gerçeğe Uygun Değer</i>	31
3.3. Firma Değerleme Yöntemleri.....	32
3.3.1. Nominal Değer Yöntemi	32

3.3.2. Tasfiye Değeri Yöntemi	32
3.3.3. Piyasa Değeri Yöntemi	32
3.3.4. Defter Değeri Yöntemi	33
3.3.5. Gerçek Değer Yöntemi	33
3.3.6. Fiyat /Kazanç Oranı Yöntemi	33
3.3.7. Fiyat /Nakit Akışı Oranı Yöntemi	34
3.3.8. İşleyen Teşebbüs Değeri Yöntemi.....	34
3.3.9. Gerçeğe Uygun Değer Yöntemi	35
3.4. Piyasa Değeri Tanımı	35
3.5. Piyasa Değerinin Önemi.....	36
3.6. Piyasa Değerinin Hesaplanması	36
3.7. Piyasa Değerlemesini Gerektiren Nedenler	37
3.7.1. Firma Birleşme-Devralma-Satın Almaları	37
3.7.2. Kredi Güvenilirliği.....	38
3.7.3. Halka Arz Durumu	38
3.7.4. Finansal Yönetim.....	38
3.7.5. Yeniden Yapılandırma.....	38
3.7.6. Özelleştirme.....	39
3.8. Piyasa Değerine Etki Eden Faktörler	39
3.8.1. Nakit Akışı.....	39
3.8.2. Paranın Zaman Değeri	40
3.8.3. Entelektüel Sermaye	40
3.8.4. Kârlılık Durumu.....	40
3.8.5. İşletme Sermayesi	41
3.8.6. Faaliyet Kaldırıcı ve Finansal Kaldıraç	41
3.8.7. Sermaye Yapısı.....	42
3.8.8. Makroekonomik Değişkenler	43
4. YÖNTEM.....	44
4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	44
4.2. Araştırmanın Evren ve Örnekleme	45
4.3. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Varsayımları.....	45
4.4. Araştırmada Kullanılan Veriler ve Araştırmanın Değişkenleri.....	45
4.5. Araştırmanın Yöntemi	46
5. BULGULAR	47

5.1. ARCLK Gelecek Aylara Ait Giderler Hesap Grubunun Piyasa Değeri Üzerine Etkisi	47
5.2. ENKAI'nin Gelecek Aylara Ait Giderler Hesap Grubunun Piyasa Değeri Üzerine Etkisi	49
5.3. EREGL 'nin Gelecek Aylara Ait Giderler Hesap Grubunun Piyasa Değeri Üzerine Etkisi	51
5.4. FROTO Gelecek Aylara Ait Giderler Hesap Grubunun Piyasa Değeri Üzerine Etkisi	53
5.5. SISE Gelecek Aylara Ait Giderler Hesap Grubunun Piyasa Değeri Üzerine Etkisi	54
6. SONUÇ	57
KAYNAKLAR	62
EKLER	69
EK 1 Araştırma Kapsamındaki Şirketlerin Peşin Ödenmiş Giderler ve Hisse Senedi Verileri	70
ÖZGEÇMİŐ	75

KISALTMALAR DİZİNİ

A.Ş	Anonim Şirket
BİST	Borsa İstanbul
DD	Defter Değeri
F/K	Fiyat /Kazanç
IASB	International Accounting Standards Board (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu)
IASC	International Accounting Standarts Committee (Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi)
IFAC	International Federation of Accountants (Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu)
IFRIC	International Financial Reporting Interpretations Committee (Standart Yorumlama Komitesi)
KAP	Kamuyu Aydınlatma Platformu
KÇ	Kavramsal Çerçeve
KGK	Kamu Gözetimi Kurumu
F/NA	Fiyat /Nakit Akım
PD	Piyasa Değeri
SAC	Standard Advisory Council (Standart Danışma Konseyi)
TDHP	Tek Düzen Hesap Planı
TFRS	Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TMS	Türkiye Muhasebe Standartları
TMUDESK	Türkiye Muhasebe Denetim Standartları Kurulu
TTK	Türk Ticaret Kanunu
UFRS	International Finacial Reporting Standards (Uluslararası Finansal Raporlama Standartları)
VUK	Vergi Usul Kanunu

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 1.1. VUK Gelecek aylara ait giderler hesabı yevmiye kaydı.....	14
Şekil 1.2. VUK Gelir tahakkukları hesabı yevmiye kaydı.....	16
Şekil 3.1. Piyasa değerinin hesaplanması.	36
Şekil 5.1. ARCLK gelecek aylara ait giderler- hisse kapanış fiyatı karşılaştırması.....	47
Şekil 5.2. ARCLK değişkenler logaritmik fark grafiği üzerinde 2020-2021 lineer tahmin.	48
Şekil 5.3. ENKAI gelecek aylara ait giderler-hisse kapanış fiyatı karşılaştırması.....	49
Şekil 5.4. ENKAI değişkenler logaritmik fark grafiği üzerinde 2020-2021 lineer tahmin.	50
Şekil 5.5. EREGL gelecek aylara ait giderler- hisse kapanış fiyatı karşılaştırması.....	51
Şekil 5.6. EREGL değişkenler logaritmik fark grafiği üzerinde 2020-2021 lineer tahmin.	52
Şekil 5.7. FROTO gelecek aylara ait giderler- hisse kapanış fiyatı karşılaştırması.....	53
Şekil 5.8. FROTO değişkenler logaritmik fark grafiği üzerinde 2020-2021 lineer tahmin.	54
Şekil 5.9. SISE gelecek aylara ait giderler- hisse kapanış fiyatı karşılaştırması.....	55
Şekil 5.10. Şişe cam a.ş değişkenler logaritmik fark grafiği üzerinde 2020- 2021 lineer tahmin.	55

TABLolar DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 1.1. Türkiye finansal raporlama standartları.....	7
Tablo 1.2. Türkiye muhasebe standartları.....	8
Tablo 1.3. VUK-TFRS 18 Gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkukları hesap grubu karşılaştırması.	12
Tablo 4.1. Araştırma örneklemini oluşturan BIST imalat sanayi sektöründeki firmalar	46

GİRİŞ

Son yıllarda küreselleşme ile birlikte işletmelerin finansal durumları işletme dışı kullanıcılar için büyük önem arz etmektedir. İşletmelerin büyüklüğü, rekabet avantajları, dış kaynak kullanımları, faaliyet alanları ve karlılık durumları gibi işletme ile ilgili konular gerek işletme sahip ve yöneticilerince gerekse yatırımcı ve kredi açıcılarca finansal tabloların varlığını gerekli kılmıştır. İşletmelerin sürekliliğini sağlayabilmeleri finansal tabloların ne derece doğru bilgiler ışığında yapıldığı ile doğru orantılıdır.

Finansal tablolara büyük katkı sağlayacak Türkiye Finansal Raporlama Standartları, güvenilir, anlaşılır ve karşılaştırılabilir bilgiyi analistlere tüm işletmeler bazında standart şekilde sunmaktadır. Bu şekildeki bilgi temini işletmelerin gelecekte doğru stratejik kararlar almasında etkili olmuştur (Akgün, 2013: 11). Şirketlerin tercihleri de bu yönde değişim göstermiştir. Artık yatırımcılar uluslararası standartlara uygun tablolar sunan işletmelerle iş yapmaktadır. Özellikle borsada hisse senedi yatırımlarına yönelen yatırımcılar için makro değişkenlerin yanı sıra şirketlerin finansal tabloları da büyük önem arz etmektedir (Küçük Kaplan, 2013: 162). Şeffaf, güvenilir, denetlenebilir, karşılaştırılabilir finansal veriler işletmeleri kendine çekmektedir. Şirketler kuruluşlarındaki ana amacı olan hisse senedi değerini en üst seviyelere çıkartmak için bazı uluslararası standartlar benimsemişlerdir. Bu standardizasyonun sağlanacağı alanlardan biri de muhasebe sistemi olmuştur.

UFRS'nin ülkemizde de uygulanmaya başlanması ile birlikte firmaların piyasa değerini etkileyen faktörlerden bir diğerinin de muhasebe sisteminin hesap gruplarında meydana getirdiği değişiklikler olabileceği düşünülmüştür. Bu bağlamda UFRS'ye göre düzenlenmiş borsada işlem gören işletmeler üzerine çalışma yürütülmüştür.

Çalışmada; "UFRS'ye göre Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubunun bir firmanın (finansal durum tabloları üzerinden) piyasa değeri üzerindeki etkisinin araştırılması" amaçlanmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde; Uluslararası Finansal Raporlama Standartları, Türkiye Finansal Raporlama Standartları ve Gelecek Aylara Ait Giderler Hesap Grubu ve hesap grubuna ilişkin bilgiler sunulmuştur. Hesap grubunun tanımı, işleyişi, ilişkili olduğu hesaplar ve VUK ve TFRS'ye göre karşılaştırılması yapılmıştır. Ayrıca hesaba ilişkin uygulama örneklerine yer verilmiş ve ekonomi ile ilişkisi makro ve mikro ekonomik faktörlere duyarlılığı açısından yorumlanmıştır.

İkinci bölümünde; Değer ve değerlendirme kavramına ilişkin açıklamalarda bulunulmuştur. VUK ve TFRS'ye göre değerlendirme ölçütlerindeki farklılıklar ortaya konmuş ve ölçütlere ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Ayrıca piyasa değerinin tanımı, önemi, hesaplanması, piyasa değerini gerektiren nedenlere ve piyasa değerine etki eden faktörlere değinilmiştir.

Üçüncü bölümünde; çalışmanın amacı, yöntemi, kapsamı sınırlandırılması, varsayımları ve yanında örnekleme oluşturan firmaların verileri üçer aylık şekilde düzenlenerek oluşturulan grafikler yorumlanmıştır. Piyasa değerleri ile peşin ödenmiş (gelecek aylara ait) giderler hesabındaki veriler grafiklerle gösterilmiş ve ikisi arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu amaçla BIST'te işlem gören imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren 5 firmanın verileri incelenmiştir. Araştırma verileri, 2013-2019 yılları arasında üretim sektöründe faaliyet gösteren firmaların finansal raporları ve kapanış hisse senedi verilerinden oluşturulmuştur. BIST'te yer alan imalat sanayi firmalarının hisse senetlerine gelecek aylara ait giderler değişkeninin etkisi araştırılmıştır. Yapılan analiz sonucunda değişkenlerin grafik üzerinde lineer olarak karşılaştırması yapılarak ilgili değerlendirmeler ile ilgili ifadelerin değerlendirilmesi yapılmıştır. Sonucunda ise; BIST'te 2013-2019 yılları arasında imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren firmaların gelecek aylara ait giderler hesap grubunun firmaların piyasa değerleri üzerine etkisine yönelik bulgulara ulaşılmıştır.

1. FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI

Finansal raporlama standartları, işletmelerin finansal durumunun dönemsel olarak gösterilmesine ve verilerin karşılaştırılmasına olanak sağlar. Rakip firmalar ile rekabet etmekte firma analizlerinin kolay şekilde yorumlanmasını sağlamıştır. Bu durum doğru stratejik kararlar alınmasında da etkilidir. İşletmenin geleceğini daha net tahmin edebilmesi ve denetimlerde gerekli bilgi temininin sağlanması konularında işletmeler açısından gereklidir (Akgül, 2003: 5).

1.1. Finansal Raporlama Standartlarının Tanımı ve Önemi

Finansal raporlama standartları, firma yöneticilerine firmanın etkisinde kaldığı finansal olaylara ilişkin ayrıntılı bilgi konusunda kaynak görevini üstlenmiştir. Yararlanılan bilgiler ışığında; işletmenin içinde bulunduğu durumu şeffaf ve güvenilir şekilde yansıtan finansal raporlar oluşturulmuştur (Plumlee, 2010: 4).

Finansal raporlar, şirket dışı kullanıcılara firmanın değeri, finansal kalemleri, muhasebe politikaları gibi bilgiler konusunda verilere ulaşmayı sağlamıştır. Yatırımcılar ve kredi açıcılar, şirketin finansal durumunu değerlendirirken kaynaklarını etkin kullanıp kullanmadığı konusunda bir yargıya varmayı amaçlamıştır. Şirketin finansal raporlarında finans kaynaklarının yanı sıra şirketi etkisi altında bıraktığı finansal olaylar da dipnotlar da yerini almıştır. Yatırımcı ve kredi açıcılar bu bilgileri kullanarak firmalar arası karşılaştırma ve analiz fırsatı bulmuştur (Alkan ve Doğan, 2012: 98).

Finansal raporlamanın sunmuş olduğu tüm bilgiler, şirket hakkında kesin yargılara varabilmemizde yeterli değildir. Bunun yanı sıra ülkenin içinde bulunduğu durum da göz önünde bulundurulmalıdır. Ülkenin içinde bulunduğu ekonomik kriz ve belirsizlik durumu gibi dış etkenler finansal tablolar üzerinde etkili olmuştur. Şirket yönetimi bağımsız bir şekilde verileri yatırımcılar ve alacaklılar gözüyle değerlendirmelidir. Şirketi tüm yönleri ile ele almalı ve gelecekteki olağan durumlarını önceden görerek önleyici tedbirlerde bulunmalıdır (Gibson, 2000: 179). Şirket finansal tablolarına bakıldığında zarar etmiştir fakat ülkenin içinde

bulunduğu kriz dönemi açısından değerlendirildiğinde ise normal seyir izlediği görölmüş olabilir.

1.2. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS)

Küreselleşme ile birlikte muhasebe uygulamalarında da değişikliğe gidilmesi kaçınılmaz olmuştur. Uluslararası alanda ortak muhasebe uygulamalarının olmayışı farklı muhasebe uygulamalarının ortaya çıkmasına dolayısı ile karşılıklı olarak firmalar arasında birleşme, satın alma, iş yapma konularında anlaşmazlıklara neden olmuştur. Ortak bir muhasebe diline gerek duyulmuştur. Bu duruma çözüm Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB)'nun geliştirerek yayımladığı standartlar ile sağlanmıştır (Akgün, 2013: 11).

1.2.1. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Amacı

Küreselleşmenin etkisiyle özellikle ekonomik yönden birbirine bağımlı hale gelen ülkelerin kendi finansal tablolarını kendi standartlarına göre hazırlamaları küreselleşmenin gereklerine ters düşmüştür. Şirketlerin birbirleri ile iş yapabilmeleri için ortak bir finansal tablo setine ihtiyaç duyulmuştur (Acar ve Tetik, 2004). Bu durum standart bir muhasebe düzenini gerekli kılmıştır. Standart bir muhasebe düzeninin oluşturulması uluslararası alanda ortak bir muhasebe dilinin konuşulmasını sağlamıştır. Bu durumun tersi bir uygulama söz konusu olduğunda firmalar uluslararası faaliyetlerde bulunamayacak veya uygulamada önceliği diğer firmalar alacak ve karşılıklı bilgi paylaşımında sorunlar oluşacaktır (Ankarath, Mehta, Ghosh ve Alkafoji, 2010: 1). Uluslararası Muhasebe Standartları bu eksikliğin giderilebilmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Uluslararası Muhasebe Standartlarının gerekliliğine ilk kez 1959 yılında Jacob Kraayenhof makalesinde değinmiştir (Seçken, 1998: 10).

Uluslararası şirketler, rakip şirketlerle iş yapma ve mücadele konusunda eşit koşullar altında olmayı amaçlamıştır. Tüm dünyada farklı ülkelerin farklı muhasebe sistemi uygulaması, şirketlerin karşılaştırılabilir ve anlaşılabilir olma oranını düşürmüştür. IFRS, işletmelerin finansal durumunu, gerçeğe en uygun

şekilde yansıtabilecek finansal tabloların güvenilir, karşılaştırılabilir ve şeffaf bilgi sunumunu amaçlamıştır (Alkan ve Doğan, 2012: 88).

Şirket, yatırımcı ve kredi açıcılar küreselleşmenin de etkisiyle kendi Muhasebe Standartları ile Uluslararası Muhasebe Standartları arasında ikilemde kalmıştır. Muhasebe standartlarındaki farklılıklar, verilerin karşılaştırılabilirlik oranını düşürmüştür. Uluslararası alanda faaliyet gösteren firmaların yabancı pazarlarda yerini alabilmesi için Uluslararası Muhasebe Standartlarına uyum kaçınılmaz olmuştur (Alexander, Britton ve Jorissen, 2009: 20).

IFRS'yi uygulamak başta şirketlere ek bir maliyet doğursa da piyasada daha fazla yatırımcıya hitap eder duruma gelmesi büyük getiri sağlamıştır. Ayrıca IFRS'yi uygulayan şirketler ile daha uygulamaya geçmemiş şirketler arasında muhasebe hesap gruplarındaki değerlemeler büyük farklılıklara yol açmıştır. Özellikle de vergi ve gerçeğe uygun değer hesaplamaları olayı tamamen farklılaştırmıştır (Bilginöglü, 1994: 10).

Uluslararası muhasebe standartlarının benimsenmesinde; sermaye piyasalarında işlem görme, uluslararası şirketlerle ortaklık, birleşme ve yatırım kararı almaları etkili olmaktadır (Çiftçi ve Erserim, 2008: 2-3). Ülkelerarası uyumun gözetilmesi ve şirkete sağlayacağı avantajlar açısından Uluslararası Muhasebe Standartları uygulamasına geçiş herhangi bir yaptırım söz konusu olmaksızın şirketler için zorunlu hal almıştır.

1.3. Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK), 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle (KHK) Türkiye Denetim Standartlarını (TDS) yayımlama yetkisi çerçevesinde, Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) tarafından yayımlanan uluslararası standartları referans almıştır. Avrupa Birliği adaylık sürecinin bir gereği olarak, Türk Ticaret Kanununda da aynen kabul görmüştür. 26.12.2012 tarihli Bağımsız Denetim Yönetmeliğinde Türkiye Denetim Standartları, 660 sayılı KHK uyarınca, bağımsız denetim alanında

uluslararası standartlarla uyumlu düzenlemelere gidilmiştir (Kamu Gözetimi Kurumu [KGK], 2019).

Dünyada şirketler artık finansal tablolarını UFRS'ye göre hazırlamaya başlamıştır. 2005 yılı itibari ile Türkçe'ye çevrilen Türkiye Muhasebe Standartları, 1 Temmuz 2012 tarihinde 6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu ile ülkemizde de kabul edilmiştir. KGK'nın öncülüğünde şirketler artık, finansal tablolarını 1 Ocak 2013'ten itibaren Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına göre hazırlamıştır (KGK, 2019). TFRS'ye geçişin gerekliliği şu şekilde açıklanmıştır:

- UFRS ile uyumlu finansal raporlamanın uluslararası ülkelere kabulü,
- Küreselleşen dünya ülkelerine uyum sağlamak,
- Yabancı sermayenin ülkeye getirilmesi,
- Rekabette avantaj elde etmek,
- Finansal tabloların uluslararası ülkelere kabul görmek,
- Standartlardaki değişiklik ve yeniliklerin takibinin sağlanması,
- Anlaşılır, güvenilir ve karşılaştırılabilir finansal bilgi ihtiyacının doğması (Lantto, 2009: 343-344).

KGK'nın günümüz itibari ile yayınladığı 41 tane Türkiye Muhasebe Standardı, 16 tane Türkiye Finansal Raporlama Standardı bulunmaktadır. Bunun yanında standartların yetersiz kalması durumunda başvurulacak 15 tane TFRS yorumları ile 4 tane TMS yorumlamaları bulunmaktadır. Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının son güncel şekli Tablo1.1'de gösterilmiştir.

Tablo 1.1. Türkiye finansal raporlama standartları

TFRS 1: Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının ilk Uygulaması
TFRS 2: Hisse Bazlı Ödemeler
TFRS 3: İşletme Birleşmeleri
TFRS 4: Sigorta Sözleşmeleri
TFRS 5: Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler
TFRS 6: Maden Kaynaklarının Araştırılması ve Değerlendirilmesi
TFRS 7: Finansal Araçlar: Açıklamalar
TFRS 8: Faaliyet Bölümleri
TFRS 9: Finansal Araçlar (2017 Sürümü)
TFRS 10: Konsolide Finansal Tablolar
TFRS 11: Müşterek Anlaşmalar
TFRS 12: Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalar
TFRS 13: Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü
TFRS 14: Düzenlemeye Dayalı Erteleme Hesapları
TFRS 15: Müşteri Sözleşmelerinden Hasılat
TFRS 16: Kiralamalar

Kaynak: www.kgk.gov.tr.

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB), 2001 yılından önceki IASC adıyla yayınlanan standartlar: Uluslararası Muhasebe Standartları, 2001 yılı sonrasındaki standartlar ise Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ve yorumları olarak nitelendirilmiştir (Akdoğan, 2007: 116-117).

Tablo 1.2. Türkiye muhasebe standartları

TMS 1: Finansal Tabloların Sunuluşu
TMS 2: Stoklar
TMS7: Nakit Akış Tablosu
TMS 8: Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar
TMS 10: Raporlama Döneminden Sonraki Olaylar
TMS 12: Gelir Vergileri
TMS 16: Maddi Duran Varlıklar
TMS 17: Kiralama İşlemleri
TMS 19: Çalışanlara Sağlanan faydalar
TMS 20: Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklaması
TMS 21: Kur Değişiminin Etkileri
TMS 23: Borçlanma Maliyetleri
TMS 24: İlişkili Taraf Açıklamaları
TMS 26: Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme ve Raporlama
TMS 27: Bireysel Finansal Tablolar
TMS 28: İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar
TMS 29: Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama
TMS 32: Finansal Araçlar: Sunum
TMS 33: Hisse Başına Kazanç
TMS 34: Ara Dönem Finansal Raporlama
TMS 36: Varlıklarda Değer Düşüklüğü
TMS 37: Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar
TMS 38: Maddi Olmayan Duran Varlıklar
TMS 39: Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme
TMS 40: Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller
TMS 41: Tarımsal Faaliyetler
Kaynak: www.kgk.gov.tr

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunca yayımlanan Türkiye muhasebe standartları Uluslararası Muhasebe Standartlarının, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ise Uluslararası Finansal Raporlama ve Standartları ve

yorumlarının Türkçeye çevrilmiş şekinden oluşmuştur. Resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Akdoğan, 2007: 102).

1.3.1. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 14 Şubat 2011 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanmasıyla birlikte finansal raporlamalarda düzenlemelere gidilmiştir. Bununla birlikte Türkiye Muhasebe Standartları, uygulamada değişiklik yapılması gerektiğinde kanun değişikliğine gidilmeksizin standartlar üzerinden değişiklik yapılmasının önünü açmıştır. Finansal tabloların sunumunda uyulması gereken kurallar, içerik ve yapı TMS 1 standardında kapsamlı olarak açıklanmıştır (Türkiye Muhasebe Standartları [TMS 1], 2019: Md.1).

1.3.1.1. Finansal tabloların sunumu

Firmaların dönemler itibariyle veya sektördeki diğer firmalar ile finansal tablolarının karşılaştırılmasını sağlayacak finansal bilgilerin sunumuna ilişkin kurallar; TMS1 Standardı ile açıklamıştır. Standart finansal tabloların düzenlenmesini ve raporlar şeklinde sunulmasını kapsar.

İşletmenin belli dönemlerdeki durumunu, performansını gösteren finansal tablolar işletme dışı kullanıcılara firmanın varlıkları, yükümlülükleri, öz kaynakları, gelir giderleri ve nakit akışına ilişkin bilgiler sunar. Bu değerler firmaya ilişkin alınacak kararlarda etkilidir (TMS 1, 2020: Md.9).

Finansal tablolar, işletme dışı kullanıcılara işletmelerin finansal performansı, finansal durumu ve kaynak kullanımını hakkında bilgi sahibi olmak amacıyla işletme varlıkları, gelir giderleri, nakit akışları, yükümlülükleri ve muhasebe politikaları hakkında fayda sağlayacak bilgileri sunmuştur. Sunulan bu bilgiler, işletmelerin stratejik kararlarını büyük ölçüde etkilemiştir. Finansal tablolar ayrıca, yöneticilerin etkinliğinin ölçülmesinde de kullanılmıştır. Yöneticinin finansal tabloları doğru şekilde yorumlayıp kaynaklarını etkin kullanıp kullanmadığına ve doğurduğu sonuçlara bakılmıştır (TMS 1, 2019: Md.9).

1.4. TDHP 18 Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubu

Tekdüzen Hesap Çerçevesi, 18 Gelecek Aylara Ait Giderler hesap grubunu, 1 Dönen Varlıklar hesap sınıfında göstermiş; Hesap Planı, 180 Gelecek Aylara Ait Giderler, 181 Gelir Tahakkukları hesaplarını 18 Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları hesap grubunda vermiştir.

Bu grup, içinde bulunduğu dönemde doğan kira giderleri, sigorta giderleri, basın yayın giderleri, bakım onarım giderleri, faiz ve komisyon giderleri, diğer giderleri gibi gelecek dönemlere ait olan giderleri barındırmaktadır. Bunun yanında çalışılan dönemine ait olan ve kesin borç kaydı yapılmış kira gelirleri, faiz gelirleri, ciro primleri (sözleşmeye dayalı), lisans bedelleri komisyon gelirleri ve diğer gelirler gibi tahakkuk eden gelirlerden oluşmaktadır (Resmi Gazete, 2016: Md.64).

1.4.1. TDHP 18 Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesabı'nın Tanımı ve İşleyişi

Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları hesap grubu, ait olduğu dönemde ortaya çıkan fakat gelecek aylara ait olan giderler ile içinde bulunduğu döneme ait olan kesinleşmiş ve muhasebe kaydının sonradan yapılacağı gelirler için kullanılmaktadır.

Bu grup hesapları, muhasebenin dönemsellik ilkesinin gereği gelirlerin ve giderlerin ait oldukları dönemlere kaydını gerektiren bir yılı geçmeyen (kısa vadeli) dönem ayırıcı hesaplar olarak nitelendirilmiştir. Gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkukları hesap grubu iki alt hesaba ayrılmıştır:

- 180 Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabı
- 181 Gelir Tahakkukları Hesabı (Resmi Gazete, 2016: Md.61).

1.4.2. TDHP 18 Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubunun İlişkili Olduğu Hesap Grupları

280 Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubu

180 Gelecek Aylara Ait Giderler hesabının vadesi bir yılı aşan kısmı, muhasebenin dönemsellik ilkesinin gereği olarak Duran varlıklar hesap grubunun içinde yer alan 280 Gelecek Yıllara Ait Giderler hesabına aktararak kaydedilmiştir. 181 Gelir Tahakkukları hesabının vadesi bir yılı aşan kısmı, dönemsellik ilkesinin gereği olarak ait oldukları döneme yani 281 UV Gelir Tahakkukları hesabına kaydedilmektedir (Resmi Gazete, 2016: Md.97-98).

360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabı

İşletmenin faaliyetleri sonucu mevzuat uyarınca işletmenin, kendine çalışanına ve üçüncü kişilere ödediği vergi, resim, harç ve fonların izlendiği hesaptır. Gelecek dönemlere ait giderlerde belirtilen stopaj veya KDV oranında vergi kaydı bu hesaba kaydedilmektedir. Gelir tahakkuklarında ise vergilendirme 193 Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar hesabında izlenmektedir (Resmi Gazete, 2016: Md.127).

Tahakkuk ilkesi gereği gelir ve giderler ödeme tarihi itibari ile değil bir belgeye dayandırılarak kesinleştiği dönem itibari ile dikkate alınmaktadır (Arpacı, 2009: 92). Yansıtıldığı dönemin nakit akışı ve dönem karında etkili olmaktadır. Dolayısıyla gelir giderlerin yansımaları olan tahakkuk eden ertelenmiş vergilerin de kesinleştiği dönem itibari ile finansal tablolara yansıtılması gerekir. Çünkü şirketlerin şeffaf, doğru ve güvenilir raporlar sunması piyasadaki hisse senetlerinin değerinin belirlenmesinde etkili olmaktadır (Dinç, 2007: 32).

1.4.3. VUK- TFRS Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubunun Karşılaştırılması

Gelecek aylara ait giderler TFRS'lerde ayrı bir şekilde düzenlenmemiştir. Genellikle sipariş avansı gibi işlem görmüştür. Sigorta giderleri, abonman giderleri, peşin ödenmiş kiralar, stoklar içine, diğerleri ise ticari olmayan alacaklar veya diğer alacaklar grubuna alınmıştır. Gelir tahakkuklarında durum; gelir faiz

tahakkuku ise bankalar veya menkul kıymetler, gelir kira geliri ise diğer alacaklar grubunda gösterilmiştir. Gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkukları VUK'a göre mukayyet değer ile değerlendirilmektedir, TMS'de gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkukları için bir düzenleme yapılmamıştır (Örten, Kaval ve Karapınar, 2009: 659).

Tablo 1.3. VUK-TFRS 18 Gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkukları hesap grubu karşılaştırması

VUK	TFRS
18 Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubu	Peşin Ödenmiş Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubu
180 Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabı	180 Peşin Ödenmiş Giderler
	181 Gelir Tahakkukları
	182 Önceden Yapılan İnşa (Taahhüt) ve Hizmet İşleri
181 Gelir Tahakkukları Hesabı	183
	184
	185
	186
	187
	188 Sayım ve Tesellüm Noksanları
	189 Sayım ve Tesellüm Noksanları Karşılıkları (-)

Kaynak: www.kgk.gov.tr

Mali mevzuata göre işletme değeri ve işletme varlık ve kaynaklarının değeri iki kanunla hesaplanmaktadır. Bunlar; mali (vergi) bilanço ve gelir tablosu ve TFRS/UFRS bilanço ve gelir tablosundan oluşmaktadır. Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubunun bu iki kanuna göre alt hesaplarına Tablo 1.3'te yer verilmiştir. Tablonun VUK bölümü tek düzen hesap planındaki verilere göre düzenlenmiştir. TFRS bölümünün oluşturulmasında ise finansal raporlama standartlarına uygun hesap planı taslağından yararlanılmıştır.

1.5. VUK Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubu'nun Alt Hesapları

1.5.1. 180 Gelecek Aylara Ait Giderler

Bu hesap, muhasebenin dönemsellik ilkesi çerçevesinde işleme alınmıştır. İçinde bulunduğu dönemde peşin ödenen gelecek dönemlere ait giderlerin kayda alındığı hesaptır. Cari dönem gider ödemelerinin bir önceki faaliyet döneminde gerçekleştirilmesi olarak tanımlanmıştır.

İşleyişi: Gelecek aylarla ilgili ödemeler bu hesabın borcuna kaydedilerek muhasebe işlemi gerçekleştirilir. Dönem sonunda ilgili gider hesabına borç, gelecek aylara ait giderler hesabına alacak kaydedilir. Cari dönemde ise uzun vadeli hesaptan kısa vadeli hesaba alınır. Tüm gider süresi boyunca ilgili giderde borç kaydedilir (Resmi Gazete, 2016: Md.62).

1.5.2. 181 Gelir Tahakkukları

Bu hesap, muhasebenin tahakkuk ilkesi kapsamında işleme alınmıştır. İşletmenin içinde bulunduğu dönemde doğmuş fakat tahsili diğer dönemde yapılacak gelirlerin izlendiği hesaptır. İşletmeye bir gelir tahakkuk etmiş fakat gelir ödemesi cari yılda gerçekleşmiştir.

İşleyişi: Çalışılan dönemde kesinleşmiş (sözleşmeye dayalı) gelirler, dönem sonunda bu hesabın borcuna kaydedilir. Sonraki dönemde, ilgili gelirler tahsil edilir ve gelir tahakkukları hesabı alacak tarafına yazılarak kapatılır (Resmi Gazete, 2016: Md.63).

1.6. Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesabı'na Ait Uygulama Örnekleri

1.6.1. TDHP 180 Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabı

Ayaz A.Ş., 01.09.2019 tarihinde büro olarak kullanmak üzere yıllık 120 000 TL kira bedeli olan daireyi 12 aylığına kiralamıştır. %20 stopaj kesintisi yapılarak, ödemeyi banka hesabından havale yoluyla ödemiştir (Dızman, 2014: 79-99).

Kira bitimine kadar gerekli yevmiye defteri kayıtlarını yapınız.

Aylık Kira= 1 yıllık Kira (12 aylık)/12 ay

Aylık Kira= 120 000 TL/12 ay= 10 000 TL

01.09.2019	BORÇ	ALACAK
180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER HS.	40.000,00	
280 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER HS.	80.000,00	
102 BANKALAR HS		96.000,00
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR HS.		24.000,00
KİRA GİDERİNİN BANKA HESABINDAN ÖDENMESİ		

Şekil 1.1. VUK Gelecek aylara ait giderler hesabı yevmiye kaydı

2019 yılını kapsayan 4 aylık dönemdeki kira bedeli olan 40 000 TL (4 x 10 000) olarak hesaplanmıştır. Kira giderlerindeki bu artış, 180 Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabı bilançonun borç kısmına yazılarak kayda alınır. 2020 yılındaki 8 aylık dönemdeki giderler ise 280 Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesabının borç kısmına kaydedilir. %20 stopaj kesintisi 360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesap Grubunda artışa neden olduğu için alacak kısmına kaydedilir. Ödemenin banka yolu ile yapılması bankalar hesabında eksilmeye yol açacağı için vergi düşüldükten sonraki değer hesabın alacağına kaydedilir.

Dönem sonunda cari döneme ait kiranın gider kaydı;

31.12.2019	BORÇ	ALACAK
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS. 180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER HS	40.000,00	40.000,00

İçinde bulunduğumuz dönemdeki 4 aylık kira tutarı dönem sonunda gider hesabına alınır. Dairenin büro olarak kullanılacak olması 770 Genel Yönetim Giderleri Hesabının kullanılmasını uygun kılmıştır. Bu durumda yönetim giderlerindeki artış bilançonun borç kısmına, hesap grubundaki azalış ise alacak kısmında kaydedilmiştir.

Cari yıla ait uzun dönem giderinin kısa vadeli hesaba alınması;

31.12.2019	BORÇ	ALACAK
180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLERİ HS. 280 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER HS	80.000,00	80.000,00

2019 yılı sonunda, 2020 yılını kapsayan 8 aylık dönemdeki kısım kısa dönem gideri halini almıştır. Bu durumda uzun dönemden kısa döneme aktarılması gerekir. Bilançoda borç kısmına kısa dönem hesap grubu, alacak kısmına ise uzun dönem hesap grubu olarak kaydedilir.

2020 yılına ait kiranın gider kaydı;

31.08.2020	BORÇ	ALACAK
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS. 180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER HS	80.000,00	80.000,00

2020 yılına ait toplam kira gideri tutarı 80 000 TL (8 x 10 000)'dir. Kiralama süresinin bitimi nedeniyle bu tutar Genel Yönetim Giderleri Hesabına aktarılır. Yönetim giderlerindeki artış borç kısmında, hesap grubundaki azalış ise alacak kısmında kayda alınır.

1.6.2. TDHP 181 Gelir Tahakkukları Hesabı

Ayaz A.Ş., 01.05.2019 tarihinde ayda 200 000 TL'lik satış yapması karşılığında işletme sözleşmesinde yer alan %5 oranındaki 10 000 TL'lik ciro primine hak kazanmıştır (KDV %18). Şirket ödemeyi bankadan bir ay sonrası yapmıştır (Dızman, 2014: 79-99).

Gerekli yevmiye defteri kayıtlarını yapınız.

01.05.2019	BORÇ	ALACAK
181 GELİR TAHAKKUKLARI HS. 602 DİĞER GELİRLER HS. CİRO PRİMİ TAHAKKUKU	10.000,00	10.000,00

Şekil 1.2. VUK Gelir tahakkukları hesabı yevmiye kaydı

Şirkete 01.05.2019 yılı itibari %5 oranındaki 10 000 TL'lik ciro primine hakkının doğması Gelir Tahakkukları Hesabında artışa neden olmuştur. Tahakkuk eden gelir türü Diğer Gelirler Hesabında kayda alınmaktadır. Gelir tahakkuklarındaki artış bilançonun borç kısmında, buna karşılık olarak gelir kısmındaki artış ise alacak kısmında kayda alınmıştır.

Ciro primi tahakkukunun bir ay sonraki ödemesi;

01.06.2019	BORÇ	ALACAK
320 SATICILAR HS. 181 GELİR TAHAKKUKLARI HS. 391 HESAPLANAN KDV HS. CİRO PRİMİ TAHAKKUKUNUN ÖDENMESİ	11.800,00	10.000,00 1.800,00

Ciro priminin tahsil edilmesi ile birlikte; Gelir Tahakkukları Hesabında ve Satıcılar Hesabında azalış, KDV Hesabında ise %18 oranında artış meydana gelmiştir. Bu nedenle Satıcılar Hesabı bilançonun borç kısmında, hesap grubu ve KDV ise alacak kısmında kayda alınmıştır.

1.7. Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubunun Ekonomi ile İlişkisi

Günümüz şartlarında dünyadaki şirketler, ekonomiye yön verici niteliğe ulaşmıştır. Küreselleşmenin getirilerinden olan finansal raporlama standartları şirketlere küresel anlamda standardizasyonu kazandırmıştır. Uluslararası standartlarda finansal tablolara sahip şirketler tercih edilir hale gelmiştir.

Finansal tablolar temel ve tamamlayıcı finansal tablolar olarak iki bölüme ayrılmıştır. Temel finansal tablolar bilanço ve gelir tablosundan oluşmaktadır. Bilanço, işletmenin belirli tarihi kapsayan varlık ve bu varlıkların kaynaklarının yer aldığı tablodur. Gelir tablosu ise; işletmenin belirli tarihlerindeki faaliyetleri sonucundaki gelir ve giderlerini ve işletmenin bu faaliyetleri sonucu ortaya çıkan karı veya zararı yansıtır (Kaya, 2011: 1-4).

Gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkukları hesap grubu, işletmenin gelir tablosunu oluşturan bazı hesaplar ile karşılıklı çalıştırıldığı için dönem kar veya zararını doğrudan etkilemiştir. Örneğin; işletmenin pazarlama faaliyetleri için yaptığı giderler pazarlama satış ve dağıtım giderleri karşılığında gider yazılmış ve bu hesaptaki tutar gelir tablosunda faaliyet giderleri kısmının artışına yol açmıştır. Dolayısıyla gider hesaplarındaki artış işletmenin zararını arttırmıştır.

İşletmelerin finansal tabloları ile gelir ve gider tahakkuklarının ait oldukları dönemlerde kara yansıtılması ile güvenilir bilgi temini amaçlanmıştır (Akdoğan, 2006: 2). Gelir tahakkukları hesabına karşılık olarak çalışan gelir hesapları ise işletmeye tahakkuk eden gelirin çeşidini göstermiş ve gelir tablosunda yerini almıştır. Örneğin; Faiz gelirlerinin doğması halinde işletmenin gelir tablosunda diğer faaliyetlerden olağan gelir ve karlar hesabında o tutar kadar artış gözlenmiş ve işletmenin karına yansıtılmıştır.

İşletmenin finansal durumunu değerlendirirken sadece finansal verilerine bakmak yeterli değildir. İşletmenin sektör ve piyasa kapsamlı olarak da incelenmesi gerekli görülmüştür. İçinde bulunduğu sektör, işletme büyüklüğü, kuruluş yeri ve ekonomik dalgalanmaların etkisi göz ardı edilmemelidir.

1.7.1. Makroekonomik Faktörlere Duyarlılığı

Ekonomiyi makro boyutta etkileyen faktörlerin başında enflasyon, işsizlik, döviz kuru, faiz oranları, vergi oranları, para arzı gibi konular gelmektedir. Piyasa dalgalanmalarına yol açan bu faktörler işletmelerin mali yapısını da etkisi altına almıştır (Albeni ve Demir, 2005: 16).

İşletmenin dönen varlıkları içinde yer alan gelecek aylara ait giderler hesabı, muhasebe yönetmeliği esaslarına göre enflasyon düzeltilmesine tabi olur (Resmi Gazete, 2016: Md.62). Enflasyon düzeltilmesi sonucu gerçekleşen değer artış ve azalışları bu hesaba yansıtılmıştır. Enflasyonun yüksek seyretmesi durumunda tüketicinin alım gücü düşmüş ve milli gelir azalmıştır. Bu durumda ülke ekonomisi de büyük darbe almıştır. Enflasyonun çok düşük seviyeleri ise ekonomik durgunluk olarak yorumlanmıştır (URL-1, 2019).

Gelir tahakkukları hesabında muhasebeleştirilen faiz gelirleri, gelecek dönemde temin edileceği için faaliyet dönemi sonunda döviz kuru ile değerlendirilerek kayda alınmıştır (Resmi Gazete, 2016: Md.64). Faiz oranlarındaki değişimler hem işletmenin finansal durumunda hem de tüketicinin talebinde sapmaya yol açmıştır. Yüksek faiz oranları yatırımların önünü kapatırken düşük faiz oranları yatırımlarla birlikte ülke ekonomisine katkıda bulunmuştur.

Peşin ödenmiş giderler, gelecek dönemde temin edilecek varlıkların muhasebe değeri ile vergi değeri arasındaki fark nedeniyle ertelenmiş vergi varlıklarını oluşturmuştur (Tekşen, 2010: 2). Oluşan vergi varlıkları işletmeye yapılacak yatırımlar konusunda etkili olmuştur. Vergi oranlarının yüksek oluşu vergi ödemelerinin düzensizliğine de yol açmıştır. Ülke ekonomisinin en büyük gelir kaynaklarından olan vergiler bu nedenle ekonomiyi derinden sarsmıştır.

1.7.2. Mikroekonomik Faktörlere Duyarlılığı

Ekonomiyi mikro boyutta etkileyen konuların başında ise talep, arz, üretim maliyeti, tüketici davranışları gibi konular gelir. Bu faktörler makroekonomiden farklı olarak daha çok bireysel konulara yönelmiştir.

Peşin ödenen veya tahakkuk eden gelirler, varlıkların gerçeğe uygun değeri hesaplanarak muhasebe kaydı gerçekleştirilmiştir (Türkiye Finansal Raporlama Standartları [TFRS 13], 2019: Md.9). Yatırım amaçlı elde tutulan varlıklar da gerçeğe uygun değerleri ile değerlendirilerek ait oldukları dönemin kar veya zararına yansıtılmıştır (TMS 40, 2019: Md.29). İşletmenin dönem karı zararını doğrudan etkileyen bu değer işletmenin yanında yatırımlara olan talebi de etkilemiştir.

Genel olarak, ekonomik faktörlerin işletmeye işletmelerin ise ekonomiye etkisi büyüktür. Gerek mikro gerek makro boyutta ekonominin işletmeye etkisi tartışılmaz bir gerçektir ve bu faktörler birbirinden ayrı düşünülmemelidir. Örneğin; enflasyonun yüksek seyrettiği bir ülkede üretim maliyetleri, talep gibi konuların etkilenmemesi mümkün değildir.

1.8. TFRS 18 Peşin Ödenmiş (Gelecek Aylara Ait) Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubu

Faaliyet dönemine ait olup gelecek on iki aya kadar ki dönemi kapsayan peşin ödenmiş giderler ile faaliyet döneminde kazanılan ve gelecek on iki ay içinde tahsil edilecek gelirleri kapsar. Ayrıca, sayım ve tesellüm noksanları ile bu hesap için ayrılan değer düşüklüğü karşılıkları bu hesap grubunda izlenmiştir. TFRS'de "Peşin Ödenmiş Giderler ve Gelir Tahakkukları Hesap Grubu" altında beş bölüme ayrılmıştır (TFRS/EK2, 2019: 2).

1.8.1. 180 Peşin Ödenmiş Giderler

Bu hesap, on iki aylık süre içinde ilgili aylarda ilgili gider hesaplarına aktarılması gereken, işletme faaliyetlerinden doğan gelecek aylara ait peşin ödenmiş giderleri izlemek için kullanılır.

İşleyişi: Gelecek aylarda ilgili gider hesaplarına borç kaydedilecek peşin olarak ödenen giderler, bu hesabın borcuna kaydedilir. Gelecek aylarda bu hesaba alacak verilmesi şartıyla ait olduğu gider hesabına yazılır. Faaliyet dönemi sonunda da "280 PEŞİN ÖDENMİŞ (GELECEK YILLARA AİT) GİDERLER" hesabındaki tutarların on iki aylık kısmı bu hesabın borcuna aktarılır (KGK, 2013: 39).

1.8.2. 181 Gelir Tahakkukları

Çalışılan dönemde doğmuş fakat tahsili ya da borç kaydı gelecek hesap döneminde ödenecek gelirlerin izlendiği hesaptır. Banka mevduatlarından doğan faiz tahakkukları, ait olduğu hesap dönemine direkt kaydedildiği için bu hesap dışında bırakılır.

İşleyişi: Dönem sonunda, gelir hesapları karşılığında hesabın borcuna kaydedilir. Gelecek dönemde, alacakların tahsili ile hesabın alacağına karşılık ilgili hesapların borcuna kaydedilir (Resmi Gazete, 1992: Md.63).

1.8.3 182 Önceden Yapılan İnşa (Taahhüt) ve Hizmet İşleri

Bu hesap, inşa (taahhüt) ve hizmet sözleşmelerinden doğan hasılatlarını sözleşme kapsamında gelecekte yapılacak faaliyetlerle ilgili katlandıkları ve işin tamamlanmayan kısmıyla ilgili olan maliyetler için kullanılır. Gelecekteki faaliyetlerle ilgili katlanılan maliyetler, cari dönem hesaplanmalarında kullanılmaz dolayısıyla kar ve zarara da yansıtılmaz, sadece bu hesaba kaydedilir.

İşleyişi: İnşa (taahhüt) ve hizmet sözleşmeleri ile ilgili giderler bu hesabın borcuna kaydedilir. Gelecekteki faaliyetlerle ilgili olanlar, maliyet hesaplarından bu hesaba alınır. Gelecekte faaliyetler gerçekleştiğinde ilgili maliyet hesabına kaydedilerek kapatılır (TFRS/EK2, 2019: 26).

1.8.4. 188 Sayım ve Tesellüm Noksanları

Bu hesap, kasa, stok, canlı varlık ve maddi duran varlıkların sayımlarının eksiklerini içerir. Ayrıca teslim alınan varlıkların eksikliklerini kapsar. Eksikliklerin geçici olarak kaydedildiği hesaptır.

İşleyişi: Eksikliğin doğması ile hesabın borcuna kaydedilir. Eksikliğin sebebinin bulunup tahsil edilmesi halinde alacak yazılır. Herhangi bir zarar kaydı durumunda hesabın alacağına kaydedilir (TFRS/EK2, 2019: 27).

1.8.5. 189 Sayım ve Tesellüm Noksanları Karşılıkları (-)

Bu hesap; “188 Sayım ve Tesellüm Noksanları” hesabına karşılık olarak ortaya çıkmıştır. Kaydedilen sayım ve tesellüm noksanlarının nedeninin henüz bulunamamış ve tahsil edilememesi durumunda o tutar kadar ayrılması gereken karşılıkların izlendiği hesaptır.

İşleyişi: Sayım ve tesellüm noksanlarına ayrılan karşılık tutarı bu hesabın alacağına, nedeninin stoklarla ilgili olması halinde “629 Diğer Giderler (-)” hesabına kaydedilir. Nedeninin diğer varlıklarla ilgili olması halinde ise “659 Diğer Faaliyetlerden Çeşitli Gider ve Zararlar” hesabına borç kaydedilir.

Nedeninin bulunmaması ve işletme tarafından zararın üstlenilmesi halinde tutar “188 Sayım ve Tesellüm Noksanları” hesabının alacağına, bu hesabın borcuna kaydedilir. Noksanlık, sorumludan tahsil edilmiş ise ayrılan karşılık giderlerinden mahsup edilerek kapatılır (TFRS/EK2, 2019: 27).

2. LİTERATÜR TARAMASI

UFRS'ye geçişle birlikte TFRS ve TMS'lerin uygulanmasına ve etkilerine yönelik birçok araştırma konusu işlenmiştir. Literatürde şirketlerin piyasa değerini etkileyen makroekonomik faktörlere ilişkin birçok çalışmaya yer verilmiştir, uluslararası muhasebe standartlarının finansal tablolar üzerindeki etkisine yönelik araştırma çok azdır. Özellikle borsada işlem gören şirketlerin piyasa değerine etkisinin ortaya konduğu; hesap gruplarına yönelik çalışmaların literatüre olumlu katkısı söz konusudur. Önceki yıllarda yapılmış benzer çalışmalara aşağıda yer verilmiştir;

Türel 2009 yılındaki çalışmasında “The Value Relevance of IFRS: The Case of Turkey” ile 2001-2002 ve 2005-2006 dönemine ait tercih edilen Türk firmaların öz kaynakların defter değerindeki artışlarının incelenmesi amaçlanmıştır. UFRS'nin benimsenmesi ile birlikte öz kaynaklardaki değişimin kazançla olumlu olumsuz etkisi araştırılmıştır. Çalışma sonucunda; UFRS'yi uygulayan firmaların kazancı ve öz sermaye defter değeri artış göstermiştir. Kazancın artan değerle ilişkisi incelenen iki dönem arasında artış göstermiştir (Türel, 2009: 119-128).

Atmaca ve Çelenk 2011 yılındaki çalışmalarında “Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Analize Etkilerinin Regresyon Analizi ile Ölçülmesine Yönelik Bir Araştırma” ile UMS ve UFRS'lerin şirketlerin finansal analizlerinin kalitesine etkisi araştırılmak istenmiştir. Bu çalışma İstanbul Sanayi Odasınca seçilen Türkiye'nin ilk 500 sanayi kuruluşuna anket yöntemi uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri, regresyon analizi ile test edilmiş ve sonucunda ise UMS ve UFRS'lerin şirketlerin finansal analizlerin olumlu olarak etkilediği ortaya konmuştur. Şirketlerin kalite düzeyinde artışa neden olan uygulamaların stratejik kararlarda da etkisi yadsınamaz (Atmaca ve Çelenk, 2011: 113-125).

Büyükşalvarcı ve Uyar 2012 yılındaki çalışmalarında “Farklı muhasebe düzenlemelerine göre hazırlanan mali tablolardan elde edilen finansal oranlar ile şirketlerin hisse senedi getirileri ve piyasa değerleri arasındaki ilişki”ye değinmiş

ve farklı muhasebe düzenlerini uygulayan firmaların finansal oranlarının da farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır. Elde edilen bu finansal oranlar ile firmaların hisse senedi ve piyasa değerleri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaçla; İMKB’de imalat sektöründeki 91 şirketin 2004 yılı verileri kullanılmıştır. Finansal oranlarla UFRS’ye geçen ve geçmeyen firmaların finansal oranları arasında anlamlı farklılık doğmuştur. UFRS’ye göre düzenlenmeyen firmaların finansal oranları firmaların hisse senedi ve piyasa değerlerini daha iyi açıklamıştır. Bu nedenle yatırımcılar karar alırken de bu finansal oranlar üzerine yoğunlaşmıştır (Büyükalvarcı ve Uyar, 2012: 25-48).

Suadiye 2012 yılındaki “Value Relevance of Book Value & Earnings Under The Local GAAP and IFRS: Evidence from Turkey” adlı çalışmasında 2000-2002 ve 2005-2009 dönemindeki özkaynak değerleri incelenmiştir. Çalışmada iki dönemin UFRS’ye geçişin zorunlu kılınması ile muhasebe bilgilerine verilen değer üzerindeki etkisinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda; UFRS’yi uygulayan firmaların kazancı ve defter değeri her iki dönemde de hisse senedi fiyatı ile büyük ölçüde ilişkili çıkmıştır. Öz kaynaklar defter değeri kazançtan daha değerli duruma gelmiştir. UFRS’ye geçiş muhasebe bilgisine olan ihtiyacında önemini ortaya koymuştur (Suadiye, 2012: 301-310).

Sultanoğlu 2014 yılında, “UFRS’nin Borsa İstanbul’daki Şirketlerin Finansal Tabloları Üzerindeki Etkisi: Finansal Bilginin İhtiyaca Uygunluğu ve Finansal Tablolar Analizi” adlı çalışmasında; Türkiye’de UFRS’nin uygulanmaya başlaması ile birlikte BIST’te işlem gören şirketlerin düzenledikleri finansal tabloların finansal analizlerdeki etkisi ve ihtiyaca yönelik olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma, imalat sektöründe aktif olan 26 işletmenin 2000-2004 ve 2005-2010 dönemlerini kapsamaktadır. Çalışmada fiyat, getiri ve rasyo modelleri kullanılarak panel regresyon analizi uygulanmıştır. Sonuçta; UFRS’ye geçişle birlikte finansal bilgilerin ihtiyaca daha yönelik olduğu, öz kaynak defter değerinin şirket piyasa değerini yansıttığı, net kardaki değişimin hisse getirilerine olumlu yansıdığı ve hisse senedi getirilerini açıklamada daha etkin olduğu görülmüştür (Sultanoğlu, 2014: 1-158).

Uyar 2015 yılında, “Finansal Raporlama Standartları’nın piyasa değerini açıklama gücü üzerine etkisi” adlı çalışmasında; Türkiye’de halka açık şirketlerin TMS/IFRS uygulamalarının piyasa değeri üzerindeki etkisinin Muhasebe Uygulamaları Genel Tebliği ile karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmak istenen konu IASB’ın Türkiye piyasasında benimsenip benimsenmediğidir. Araştırmada 2000-2004 ve 2005-2009 dönemini kapsayan 225 firmanın finansal verileri panel veri analizi ile test edilmiştir. Çalışmada, finansal tablolarını TMS/IFRS’ye göre düzenleyen şirketlerin daha güvenilir olduğu, IASB’nin Türkiye piyasasında da oluşturulduğu, 2005-2009 döneminde önceki döneme göre fiyatları açıklama gücünün %87 oranında arttığı sonuçlarına ulaşılmıştır (Uyar, 2015: 1-156).

Bulmuş 2019 yılında, “Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Geçişin Finansal Raporların Kalitesi Üzerine Etkisi: BIST’te Bir Uygulama” adlı çalışmasında 1999-2004 ve 2005-2016 dönemlerindeki TMS/IFRS’lerin uygulanmasının finansal raporların kalitesinde artışa neden olup olmadığını tespit etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, Borsa İstanbul’da (BIST) İmalat Sanayi Sektöründe yer alan 51 Şirketin finansal tablolarına panel veri analizi uygulanmıştır. Sonucunda TMS/IFRS’ye geçişle kar yönetimi uygulamalarında düşüş gözlemlenmezken; piyasa değeri ile defter değeri arasındaki değer ilgisinde artış vardır.

3. PİYASA DEĞERİNİN TANIMI, ÖNEMİ VE HESAPLAMASI

3.1. Değer ve Değerleme Kavramı

Değer, alıcı ve satıcıların bir mal veya hizmet için belirledikleri ekonomik kavramdır. Varlıklar doğası gereği bir değerle ifade edilmiştir. Bir varlığın değeri sahip olduğu özellik ve temini sonucu sağlayacağı fayda miktarı ile belirlenmiştir. Mal ve hizmetlerin insana sağladığı fayda sonucunda değer ortaya çıkmıştır (Tokay ve Deran, 2008: 9). Varlıkların temini ile birlikte özellikleri açısından sağladığı bu fayda kullanım değerini ifade etmektedir. Elde edilmek istenen varlık için başka bir mal veya parasal değerden vazgeçilmesi durumu ise değişim değeri ortaya çıkmıştır. Bu iki değer birbirinden farklı olabilmektedir. Bu duruma örnek olarak su verilebilir. Kullanım değeri yani insana sağladığı fayda çok fazla iken değişim değeri suyun elde edilmesinin kolaylığı nedeni ile çok az bir değerle ifade edilmektedir.

Bir varlığın değerinin tespit edilmesinde varlığın sağlayacağı faydanın yanında varlığın elde edilme derecesine de bakılır (Andriessen, 2005; 3). Bir varlığın sağlayacağı fayda ve elde edinilme isteği kişiden kişiye ve ihtiyaçları karşılama durumuna göre değişiklik gösterebilir. Değerin tespit edilememesi halinde, vergi matrahının hesaplanması için takdir esası yararlanarak emsal bedelinin tespiti yöntemi kullanılabilir (Yılmaz, 2000: 5).

Değerleme ise; ortaya çıkan değer para cinsinden ifade edilmesi olarak tanımlanmıştır. Başka bir ifade ile varlığın değerinin tespitidir (Chambers, 2009: 6). Bir varlığın değerini tespitinde kullanılacak değerlendirme ölçütünün belirlenmesi, değerinin hesaplanması ve mali tablolara yansıtılması değerlendirme kapsamındadır (Başagaç, 2006: 19). Değerleme, işletme birleşme, devralma ve satın alma gibi durumlarında firma ve piyasa değerinin tespiti için kullanılmaktadır (Fernandez, 2004: 19).

Değerlemede amaç; işletme varlık ve kaynaklarının gerçeğe en yakın şekilde tespiti ve faaliyet sonuçlarının mali tablolara yansıtılmasıdır (Bektöre vd., 2003:

20). Değerleme ile firmaların gelecekteki değerlerinin tespiti sağlanabilir. Bu nedenle doğru değerlendirme ölçütünün seçimi konusu öne çıkmıştır. Doğru şekilde değeri tespit edilemeyen varlık ve yükümlülüklerin, finansal tablolarına yansıtılan verileri piyasada işlem gören firmalar açısından yanıltıcı kararlar alınmasına neden olacaktır (Tokay ve Deran, 2008: 21-22).

Değer fiyatlama ile karıştırılmamalıdır. Fiyat, varlığın alım satımında ödenen para miktarıdır. Fiyat değerden düşük veya yüksek belirlenebilir. Varlığın değerinin doğru tespiti ve değerinin altında alış ve satışın engellenebilmesi için bazı değerlendirme yöntemleri kullanılmıştır (Çam, 2010: 49).

Firmaların geleceğinin şekillendirilmesinde etkili olan bu değerlendirme yöntemleri, firmaların stratejik kararlarında, finansman kaynaklarında, hisse senetlerinin satışında ve piyasada kabul görmesi gibi konularda etkili olmuştur. Değerleme yapılırken hangi değerlendirme yönteminin kullanılacağı değerlemenin en doğru şekilde yapılması için önemlidir (Alkan ve Demireli, 2007: 28).

Doğru değerlendirme ölçütlerinin seçimi değerlemede büyük öneme sahiptir. Değerlemeyi etkileyen diğer bir kavram da değerlendirme zamanıdır. Hesaplara ilişkin verilerin ilk kez finansal tablolara aktarılması ile önceki kayıtlarda meydana gelen değişikliklerin yeniden düzenlenmesi durumlarında farklı değerlendirme ölçütlerinin kullanılması gerekir (Şensoy, 2006: 2).

Bir varlık veya borcun değerlemesinin yapılmasında, piyasadaki özdeş varlık veya borçların piyasa fiyatlarında tek bir değerlendirme yönteminin kullanılması yeterlidir. Fakat bunun dışındaki hallerde, birden fazla değerlendirme yöntemi kullanılmalıdır. Elde edilen verilerin kabul edilebilirlik durumuna bakılarak gerçeğe uygun değeri gösteren veri aralığı, gerçeğe uygun değer ölçümü ile sağlanmıştır (TFRS13, 2020: Md.63).

İşletme varlıklarının değerlemesi mevzuatımızda iki kanuna göre düzenlenmiştir. İlk olarak Vergi Usul Kanunu'na göre düzenlenmiş sonraları ise Türkiye Finansal Raporlama Standartları'na göre düzenlemelere geçilmiştir. VUK'a göre yapılan düzenlemelerde; maliyet bedeli esas alınmıştır. Bu nedenle mahkeme, noter,

komisyon gibi giderler maliyete eklenmede isteğe bağlı bırakılmıştır. Borçlanma, yatırım ve satın alma giderleri maliyete dahil edilmiştir. Döviz alım satımı ile ilgili işlemlerde borsa rayıcı ile değerlendirilmiştir. Bilanço günü varlıklar tasarruf değeri ile değerlendirilmiştir. Amortisman ve reeskont uygulanması isteğe bağlı bırakılmıştır.

TFRS'ye göre yapılan düzenlemelerde ise; işletmeler bir ömürle sınırlandırılmayıp, henüz gerçekleşmemiş giderleri için bile bir karşılık ayrılmıştır. Standartlarda elde etme bedeli esas alınmıştır. Mahkeme, noter, komisyon gibi giderleri hiçbir şekilde maliyete dahil edilmemiştir. Borçlanma, yatırım ve satın alma giderleri maliyete dahil edilmez. Sadece arge harcamaları yatırım maliyetine eklenmiştir. Döviz alım satımı ile ilgili işlemlerde Merkez Bankası kurları üzerinden değerlendirilmiştir. Elde etme maliyetlerinden en küçüğü dikkate alınarak işlem yapılır ve lifo fifo uygulanmaz. Amortisman, reeskont ve kıdem tazminatı karşılığı ayrılması zorunlu hale getirilmiştir.

3.2. VUK ve TFRS'ye Göre Değerleme Ölçülerindeki Farklılıklar

Değerlemenin ana amacı; işletme varlık ve borçlarının gerçek değerlerinin tespitinin sağlanmasıdır. Değerleme zamanı ve özelliklerine göre değişebilen değerlendirme ölçütleri bilim dallarına göre de değişiklik göstermiştir. Aynı varlıktan her bir bilim dalının elde etmeyi düşündüğü fayda ve amaç farklıdır (Tokay ve Deran, 2008: 23-24). Muhasebe uygulamalarındaki değişiklikler değerlendirme ölçülerinde de değişikliklere yol açmıştır. Aksi durumda uygulamada çatışmalarla karşılaşılması olasıdır. Değerleme ölçüleri VUK ve TFRS'ye göre değerlendirme ölçüleri olarak iki ana başlık altında incelenmeye çalışılmıştır (Hopwood, 1994: 241).

3.2.1. Vergi Usul Kanunu Değerleme Ölçüleri

Varlıkları değerlendirirken birçok değerlendirme ölçütünden yararlanılmıştır. Bu ölçütler, farklı yöntem ve amaca göre değişiklikler göstermiştir. VUK'ta değerlemede ana amaç; işletme gelir giderlerinin doğru şekilde tespit edilip vergiye tabi kısmının hesaplanmasıdır (Küçük, 2004: 18). VUK, TMS, TTK ve SPK'da değerlendirme

ölçütlerindeki farklar ortaya konmuştur (Çevikçelik, 2012: 56). Vergi Usul Kanununa göre değerlendirme; kanundaki usul ve esaslar çerçevesinde şekillenmiştir. Dolayısıyla değerlendirme vergi kanununda yer alan gün esas alınarak gerçekleştirilmiştir. VUK'un 261. maddesine göre değerlendirme, aşağıdaki ölçülerden biri ile yapılmıştır:

3.2.1.1. Maliyet bedeli

Maliyet bedeli, bir varlığın satın alınmasında varlık fiyatına ek olarak varlık temininin gereği olan ödemelerin tümünü ifade etmektedir. Dolayısıyla varlığın alış fiyatını da kapsar. Bir ürün aldığımızda ürün fiyatına ek olarak ödenen nakliye, montaj, kargo, vergi, noter, mahkeme vb. giderlerin toplamıdır (Örten ve Karapınar 2007: 11).

3.2.1.2. Tasarruf değeri

Tasarruf değeri, varlığın değerlendirme gününde sahibinin varlık satışından elde etmeyi beklediği değerdir. O günkü gerçek değeri yansıtmaktadır. Elden çıkarma değeri de denilmektedir (VUK, 2019: Md.264).

Tasarruf değeri, vadeli senetlerin belirlenen tarihteki değerinin yaklaşık olarak tespit edilmesi olarak tanımlanabilir. Bu ölçüt bilimsel olarak gerçeği yansıtmamaktadır. Genellikle işletme durumunu gösteren ticari bilançolarda uygulanırlar. Mali bilançolar karı hesaplamaya yönelik olduğu için bunlarda uygulanmaz (Küçük, 2004: 18).

2.2.1.3. Borsa rayici

Borsa rayici, borsaya kayıtlı olan iktisadi kıymetlerin son değerlendirme gününden önceki borsadaki ortalama değerini ifade etmektedir. Fiyatlardaki istikrarsızlık durumunda değerlemeyi de kapsayan otuz günlük ortalama borsa değeri alınabilmektedir. Bu Maliye Bakanlığının yetkisindedir (Vergi Usul Kanunu [VUK], 2019: Md.263). Yabancı para ve yabancı para ile olan alacak ve borçların değerlemesinde borsa rayici kullanılmaktadır. Hisse senedi ve tahvillerde de borsa rayici ölçütü kullanılır (Özbalcı, 2002: 564)

3.2.1.4. Mukayyet değer

Mukayyet değer, bir varlığın muhasebe kayıtlarındaki değerini ifade etmektedir. Gerçek değerini yansıtmaz. Senetsiz borç ve alacaklar, gelecek yıllara ait giderler ve gelirler ve karşılıklar mukayyet değerler ile değerlenmektedir (VUK, 2019: Md.281-288). VUK'taki mukayyet değerin karşılığı olarak TFRS'de değerleme ölçütü olarak bir değer göstermek mümkün değildir. Yaklaşık olarak bir değerle eşleştirmemiz gerekirse varlık ve kaynakların finansal tabloda rakamsal olarak ifade edilen defter değeri karşılık gösterilebilir. Yıpranma payı (amortisman) ve değer düşüklüğü karşılıklarının düşüldükten sonraki tutarıdır (TMS36, 2019: Md.6).

3.2.1.5. Nominal değer

Nominal değer, hisse senedi ve tahvillerin üzerinde yazılı olan değerlerdir. Tahvil ve hisse senetleri yazılı (itibari) değer ile değerlenmektedir. Firmaların bedelsiz sahip olduğu hisse senetlerinin itibari değer ölçütü ile değerlenmesi gerekir. Piyasada arz ve talebe göre yazılı değerinde değişiklik olmaz iken alış ve satış fiyatında artış ve azalışlar görölmektedir.

3.2.1.6. Rayiç bedel

Rayiç bedel, mevcut piyasa şartlarında varlığın satışında katılımcılar tarafından değerleme gününde belirlenen bedelidir. Varlığın pazar değeri olarak da tanımlanabilmektedir. Piyasa hareketlerine göre değişiklik göstermektedir (VUK, 2019: Md.266).

3.2.1.7. Vergi değeri

Vergi değeri, varlığın vergi kayıtlarındaki değeridir. Bina ve arazilerin emlak vergisi değerlerinin komisyonlar tarafından tespit edilen değerini ifade etmektedir. Değerler Maliye Bakanlığınca belirlenmektedir (VUK, 2019: Md.268).

3.2.1.8. Emsal bedeli

Emsal bedeli, bir varlığın satış bedelinin tespit edilememesi halinde ortaya çıkmaktadır. Varlığın gerçek değeri doğru tespit edilebiliyorsa bu değerlendirme yöntemi kullanılmaz. Özellik olarak eş değer görülen başka bir varlığın bedeli ile satışının gerçekleştirilmesidir. Varlığın gerçek değerini yansıtmaz (Örmeci, 2009: 318).

3.2.2. TMS/ TFRS Değerleme Ölçüleri

Finansal tablo unsurları parasal olarak hesaplanmaktadır. Bu nedenle bir ölçüm değeri gerektirmiştir. Ölçüm esasları Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının kabulü ile birlikte değişiklikler göstermiştir. Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK)'nun belirlediği kavramsal çerçevede yer alan ölçüm esasları aşağıda verilmiştir (Gallego, 2004: 797).

3.2.2.1. Tarihi maliyet

TMS/TFRS'ye göre bir varlığın satın alınması ile birlikte varlığın işletmeye ulaşana kadar katlandığı harcamalar maliyet bedeli olarak tanımlanmaktadır (Kahraman, 2006: 40). Maliyet, VUK ve TFRS'lerde değerlendirme ölçülerinin ortak noktasını oluşturmuştur. Her iki uygulama için de geçerliliğini korumuştur. Stoklar, yatırımlar ve finansal varlık ve borçlar tarihi maliyet bedelleri ile işleme alınmaktadır (Kam, 1990: 149).

Tarihi maliyet tek olarak kullanıldığı gibi diğer değerlendirme ölçütleriyle birlikte kullanılabilir. Maddi olmayan hesap gruplarına ilişkin değerlemelerde tarihi maliyet yerine cari maliyetin kullanılması daha gerçeği yansıtır sonuç elde etmemizi sağlayacaktır (Kavramsal Çerçeve [KÇ], 2018 Md.101).

3.2.2.2. Cari maliyet

Cari değer, ölçüm tarihindeki varlıkların, gelir ve giderlerin finansal durumunu yansıtmaktadır. Cari maliyet ölçümünde cari değer işleme alınmaktadır. Fakat bir borcun değerlemesi yapılırken cari maliyet yerine itibari değer dikkate

alınmaktadır. Cari değer gerçeğe uygun değer, kullanım değeri, ifa değeri ve cari maliyeti kapsamaktadır (KÇ, 2018: 6.10).

3.2.2.3. Ödeme (ifa) değeri

Ödeme değeri, firmanın satış faaliyetinde bulunması durumunda bir varlığın satışından elde ettiği nakit ve nakit benzeri varlıklar olarak tanımlanmaktadır. Kısaca varlığı elden çıkarma sonucunda doğan getiridir. Borçlu olması halinde firmanın yerine getirmesi gerekenleri, alacaklı olması halinde ise karşı firmanın yerine getirmesi gerekenleri kapsamaktadır (KÇ, 2018: 6.17).

3.2.2.4. Kullanım değeri

Kullanım değeri, bir varlığın kullanımından veya elden çıkarılmasından gelecekte elde etmeyi beklediği finansal getirilerin bugünkü değerini ifade etmektedir. Kullanım değeri; cari ekonomik değer, net bugünkü değer ve cari ekonomik değer olarak da nitelendirilmiştir. Bu değer işlem maliyetlerini içermez. Ölçülmesi için özel tekniklerden yararlanılmaktadır (KÇ, 2018: 6.17).

3.2.2.5. Gerçeğe uygun değer

Gerçeğe uygun değer, piyasa katılımcıları tarafından bir varlığın devri veya bir borcun ödenmesi durumunda ölçüm tarihinde ortaya çıkan değerdir (TFRS13, 2019: 3). Varlık ve borçların değer ve özelliklerine göre belirlenmektedir. Bu değer ayrı bir standart olarak TFRS’de ayrıntılı şekilde ele alınmıştır.

Gerçeğe uygun değer için kullanılan değerlendirme yöntemleri; piyasa yaklaşımı, maliyet yaklaşımı ve gelir yaklaşımlarından oluşmaktadır. Firmalar bu değerlendirme yöntemlerini kullanarak gözlemlenebilir girdileri maksimuma çıkartmayı, gözlemlenebilir olmayan girdileri minimum seviyeye indirmeyi amaçlamıştır (Bozdemir, 2014: 85).

3.3. Firma Değerleme Yöntemleri

Firma değeri kavramı oldukça karmaşık bir kavramdır. Yatırımcılar, yöneticiler ve alacaklılar açısından firma değerinde farklı değişkenler incelenir. Firma değeri, firmanın içinde bulunduğu duruma, değerlemenin kim tarafından yapıldığına, değerlemenin amacına ve değerlendirme yöntemine göre farklılıklar göstermektedir (Pereiro, 2002: 34).

Günümüzde tüm işletmeler bir değerle ifade edilmektedir. Değerleme; işletmelerin piyasa koşulları, ekonomik koşullar gibi işletmenin değerlendirme yapmasını gerektiren nedenlere göre farklı yöntemler uygulanmasını gerektirmektedir (Alkan ve Demireli, 2007: 39). Bu değerlendirme yöntemleri aşağıdaki gibi tanımlanmıştır:

3.3.1. Nominal Değer Yöntemi

Nominal değer, hisse senedi ve tahviller üzerinde yazılı olan (itibari) değerdir. Ülkemizde hisse senetlerinde yazılı değer olması yasal zorunluluktur. Bu değer şirket muhasebe kaydının tutulmasında, sermaye miktarlarının ve hissedarlarının haklarının yüzde olarak ifadesinde kullanılmaktadır. İMKB’de halka arz edilmiş tüm senetler hisse başına 1 birimlik değer ile değerlendirilmiştir (Erdoğan, 2010: 20).

3.3.2. Tasfiye Değeri Yöntemi

Tasfiye değeri, işletmenin varlıklarının satışından elde edilen değerden işletme borçlarının çıkarılması sonucunda kalan tutarın hisse senetlerine bölünmesi ile bulunmaktadır (Chambers, 2005: 186). İşletmenin minimum değerini ifade etmektedir. Bu değerdeki artış ve azalışlar işletme birleşmelerinde işletmeye olan talebi etkilemektedir.

3.3.3. Piyasa Değeri Yöntemi

Finansal yönetimin temel amacı firma değerinin maksimum kılınmasıdır. Piyasa değeri, firmanın piyasadaki arz ve talebe göre fiyatlanan hisse senetlerinin

değerinin uygun şekilde tespiti ile bulunmaktadır. Gerek şirket birleşmelerinde gerekse halka arz ve hisse senedi alımı konularında piyasa değeri belirleyici niteliktedir (Çam, 2010: 69).

Piyasa Değeri/ Defter Değeri (PD/DD) yöntemi enflasyonun yüksek seyrettiği zamanlarda, firma karlarının gerçeği yansıtmayı yansıtmadığının ölçümünde kullanılmaktadır. Bu yöntem şu şekilde ifade edilmiştir:

$$PD/DD = \text{Hisse Senedi Piyasa Fiyatı} / \text{Hisse Başına Düşen Defter Değeri}$$

Şirket Değeri = Ortalama PD/DD Oranı* Şirketin Defter Değeri (Alkan ve Demireli, 2007: 33).

3.3.4. Defter Değeri Yöntemi

Defter değeri, bir şirketin bilançosundaki varlıklarının toplamından borçlarının çıkarılmasıyla oluşan değerdir. Kısacası varlığın muhasebedeki değerini ifade etmektedir. Defter değeri gerçek değer değildir çünkü şirket muhasebe kayıtları dönemsel ilkesi gereği ait oldukları dönemlerde kayda alınmıştır. Bu nedenle gerçeği yansıtmazlar. İşletme ile ilgili stratejik kararlarda bu yöntemin kullanılması yanlış kararlar alınmasına neden olabilir.

3.3.5. Gerçek Değer Yöntemi

Gerçek değer, firmanın şeffaf bir piyasa ortamında tüm yönleriyle ele alınması sonucunda ortaya çıkan değerdir. İşletmenin varlıkları, kaynakları, sermaye yapısı ve karlılık durumu gibi yönleri değerlendirmeye alınmıştır. Aksi bir durum olmadıkça gelecek dönemlerde firmayı en doğru şekilde yansıtan değerdir. Gerçek değeridir (Erdoğan, 2010: 20).

3.3.6. Fiyat /Kazanç Oranı Yöntemi

Fiyat kazanç (F/K) oranı, hisse senedine göre değerlendirilirken kullanılmaktadır. Şirket hisse senedini, sektörün ortalaması ve fiyat kazanç yönünden farklılıklarının ortaya konmasını sağlamaktadır. Fiyat kaldıraç oranı

halka arz edilmemiş şirketler tarafından da değerlendirme yöntemi olarak uygulanabilmektedir. Firmaların hisse senedi fiyatları fiyat kazanç oranlarına bakılarak da hesaplanabilmektedir (Alkan ve Demireli, 2007: 32).

3.3.7. Fiyat /Nakit Akışı Oranı Yöntemi

Fiyat/nakit akışı (F/NA) yönteminde, bir firmanın piyasa değeri ile nakit akışlarına bakılarak eş değer bir firmanın değerinin tespit edilmesidir. Firmanın fiyatı ve nakit akışı tespit edildikten sonra eş değer firmanın nakit akışıyla çarpılarak bu firmanın değeri bulunmaktadır. Bu oran aşağıdaki şekilde formüle edilmiştir:

Fiyat/Nakit Akışı = Hisse Senedi Piyasa Fiyatı / Hisse Başına Düşen Nakit Akımı

Şirket Değeri = Ortalama Fiyat/Nakit Akımı Oranı * Şirket Nakit Akımı (Alkan ve Demireli, 2007: 34).

3.3.8. İşleyen Teşebbüs Değeri Yöntemi

İşleyen teşebbüs değeri, faaliyet halindeki işletmenin satışıyla birlikte ortaya çıkan değerdir. Değer, içinde şerefiye barındırdığı için yüksek çıkmaktadır. İşletmenin değerlendirme esnasında faaliyetlerinin devam etmesi nedeniyle kar elde edebilmektedir (Kayakıran, 2016: 48).

İşleyen teşebbüs değeri, varlıklardan borçların çıkarılması ile bulunur. Fark bize firmanın menkulü, gayrimenkulü, teknolojisi, işçisi, piyasası, markası, imajına ilişkin değerleri sunar. Halka arz edilmemiş firmaların değerini bulmamızı sağlar. İşletme satış ve birleşmelerinde bu değer çok önemlidir. İşletmenin pazar değeridir. Firmaların en büyük değeri işleyen teşebbüs değeri ile en küçüğü ise tasfiye değeri ile belirlenir (Özevran, 2008: 8).

3.3.9. Gerçeğe Uygun Değer Yöntemi

Gerçeğe uygun değer, mevcut piyasa koşullarında alıcı ve satıcıların bir varlığın temini veya bir borcun ödenmesi durumunda ölçüm tarihinde ortaya çıkan

değerdir. Gerçek değeri en iyi yansıtan değer konumundadır. UFRS'lerde değerlendirme ölçütü olarak kullanılmaktadır (TFRS13, 2019: 1).

Gerçeğe uygun değer yöntemi tarihi maliyete göre işletmelerin mali durumunu daha gerçeğe yakın ortaya koymaktadır. Gerçeğe uygun değer, UFRS'nin genel olarak kullandığı değerlendirme ölçütüdür. Değerin doğru bir şekilde ölçümü için aktif ve tam rekabet içindeki uygun piyasa şartlarının oluşması gerekmektedir (Kayakıran, 2016: 48).

TFRS13 standardı ile varlıkların veya borçların değerinin doğru bir şekilde ölçümü için gerçeğe uygun değer hiyerarşisi oluşturularak değerinin tespiti sağlanmıştır. GUD hiyerarşi ile girdiler üç seviyede incelenmiştir. Bunlar;

1- *Seviye 1 girdileri*, borsada işlem gören işletmelerin özdeş varlıkların veya borçların aktif piyasalardaki kotasyon fiyatlarıdır. Bu değer tespit edilemezse,

2- *Seviye 2 girdileri*, olarak tanımlanan varlığa veya borca ilişkin doğrudan gözlemlenebilir olan (seviye 1 girdileri hariç) girdilere bakılır. Eğer bu değer de tespit edilemezse,

3- *Seviye 3 girdileri*, olan varlığa veya borca ilişkin gözlemlenebilir olmayan girdilere bakılarak varlığın değerinin tespiti sağlanır (TFRS13, 2019: Md.72-86).

3.4. Piyasa Değeri Tanımı

Piyasa değeri, işletmenin mevcut piyasa koşullarında arz ve talebe göre şekillenen hisse senetlerine biçilen değerdir. Borsada işlem gören şirketlerin piyasa değeri borsa değerine eşit kabul edilmektedir. Değerin mevcut piyasa koşullarından kolaylıkla etkilenebilir olması; firma kaynaklı olmayan nedenler dışında değerde artış ve azalışlara yol açmaktadır (Kayakıran, 2016: 50).

Firmanın değerlendirme yapmasının ana amacı uygun ve makul piyasa değerinin ölçülmesidir. Uygun ve makul piyasa değeri: varlıkların piyasa değeri ile tam bilgiye sahip alıcı ve satıcıların, kendi istek ve iradeleri ile varlık piyasada değer biçtikleri alım-satım değeridir (Bardford, 1993: 7).

3.5. Piyasa Değerinin Önemi

Firmalar, sermaye temini için halka arz işlemini gerçekleştirmektedir. Borsada işlem gören şirketlerin hisse senedi fiyatları piyasa değerlerini yansıtmaktadır. Firmanın an itibari ile veya gelecekteki varlık ve kaynaklarının durumunu en iyi şekilde piyasa değeri göstermektedir (Sipahi, 2011: 5). Sermaye piyasalarında talep görmeleri için değerinin en gerçeği yansıtır şekilde belirlenmesi gerekir. Halka arz edilen şirketlerin hisse senetlerinin satışında, şirket birleşme ve finansman temininde piyasadaki değerine bakılmaktadır.

Firmaların piyasa değerlerinin doğru tespit edilmesi firmanın geleceğini şekillendirmektedir. Piyasa koşullarına göre stratejik kararlar alınırken çok dikkat etmek gerekmektedir. Sürekli değişen piyasa koşulları aldatıcı olabilir. Piyasa koşulları doğru değerlendirilip, piyasa yönlü adımlar atılmalıdır (URL-2, 2019).

Piyasa değerinin etkisinde kalan bir diğer konu firma ile ilişkili kişi ve kuruluşlardır. Piyasa değerinden sadece firma ve yönetici etkilenmez. Bunun yanında iş yaptığı kişi ve kurumlar da etki altındadır. Piyasa değerinin artış ve azalışlarından çalışanlar, firmanın yükümlü olduğu kişi veya kurumlar, toplum, içinde bulunduğu sektör ve ülke ekonomisi etkilenmektedir (Çam, 2010: 54).

3.6. Piyasa Değerinin Hesaplanması

Günümüzde firmaların ana amacı piyasa değerini maksimize etmektir. Arz ve talebe göre şekillenen hisse senetlerinin piyasa değerleri, firma değerinin hesaplanmasında da kullanılmaktadır. Bir firmanın piyasa değeri; hisse senedi sayısı ile hisse senedi piyasa değerinin çarpımı ile bulunmaktadır (Çam, 2010: 69).

$$\text{Piyasa Değeri} = \text{Hisse Senedinin Piyasa Değeri} \times \text{Hisse Senedi Sayısı}$$

Şekil 3.1. Piyasa değerinin hesaplanması

Örneğin; 1 000 000 hissesi olan bir şirketin piyasadaki hisse fiyatı 7 TL ise o şirketin piyasa değeri nasıl hesaplanır?

$$\begin{aligned} \text{Piyasa Değeri} &= \text{Hisse senedinin piyasa fiyatı} \times \text{Hisse senedi sayısı} \\ &= 7 \times 1\,000\,000 = 7\,000\,000 \text{ TL olarak bulunur.} \end{aligned}$$

Halka açık şirketlerde piyasa değeri hesaplaması farklılık gösterir. Öncelikle normal piyasa değeri hesaplanır. Daha sonra şirketin halka açılma oranı ile toplam piyasa değeri çarpılarak piyasa değeri bulunur (URL-3, 2019).

3.7. Piyasa Değerlemesini Gerektiren Nedenler

Piyasa değerlemesinin neden yapıldığı firma başta olmak üzere uygun değerlendirme yönteminin seçimi ve değerlemeyi etkileyen faktörlerin tespiti gibi birçok açıdan önem arz etmektedir. Piyasa değerinin belirlenmesini gerektiren nedenler aşağıdaki gibi açıklanmıştır:

3.7.1. Firma Birleşme-Devralma-Satın Almaları

Birleşme, iki veya daha fazla firmanın faaliyetlerini birleştirerek tek bir firma halini alması olarak tanımlanmaktadır. Karşılıklı olarak her iki tarafın da birleşme kararı almasında firma değerlerini maksimize etme amacı etkili olmuştur. Bu nedenle birleşme öncesi ve sonrası firma değerlerinin tespiti önem arz etmektedir.

Devralma, bir firmanın varlık ve yükümlülükleri ile birlikte satın alınmasıdır (Chambers, 2009: 9). Devralma işlemi gerçekleştirilmeden firma değerinin belirlenmesinin istenmesi olasıdır. Firmayı devralacak kuruluş firmanın değerine göre yönetim kararlarını şekillendirmektedir.

Satın alma, bir firmanın varlık veya hisse senetlerinin satın alınması halinde, firma değeri fiyatlandırmada etkili olmaktadır. Halka arz edilmiş bir şirketin piyasa değerine göre hisse senetlerine fiyatlama yapılmaktadır. Satın alma kararı verirken bu fiyatlar karar verici olmaktadır.

3.7.2. Kredi Güvenilirliği

Firmalar zaman zaman finansman temininde sorunla karşılaşabilmektedir. Firma, kısa veya uzun süreli çözümler için kredi kullanımına yönelebilir. Kredi veren kuruluşlar, kredinin verilmesi konusundaki kararlarında firmanın gelecekteki finansal durumunu ve firmanın değerini göz önünde bulundurmaktadır. Kredi geri ödemelerinin sorunsuz gerçekleştirilmesi açısından bu değer önem arz etmektedir.

3.7.3. Halka Arz Durumu

Halka arz edilen firmalar, firma güveni ve şeffaflık için finansal tablolarını gerçeğe uygun şekilde sunmaktadır. Halka arz edilen firmalar diğer firmalardan farklı olarak piyasa koşullarını da dikkate alarak değerlendirme yapması gerekmektedir. Hisse senetlerinin alış ve satışında her iki tarafında zarara uğratılmaması için doğru bir değerleme gerekir. Aksi takdirde değer yanıltıcı ve ağır sonuçlar doğurabilmektedir (Aydin, 2012).

3.7.4. Finansal Yönetim

Günümüzde küreselleşme ile birlikte finans dünyasının temel amacı bugünkü piyasa değerini en yüksek seviyelerde tutmak olmuştur. Piyasa değerinin yüksek tutulması için varlığın değerinin ve değerlendirmesinin doğru ve güvenilir şekilde yapılması gerekmektedir. Ayrıca yönetimde alınan kararların firma etkinlik ve verimlilik oranı yapılacak olan değerlendirme sonunda netleşmektedir (Tokay ve Deran, 2008: 21).

3.7.5. Yeniden Yapılandırma

Firmalar, borç veya vergi ödemelerinde kredi kullanmayı tercih etmektedir. Ekonomik sıkıntıların devam etmesi ve geri ödemede güçlük çekilmesi halinde firmalar borçlarını yapılandırma yoluna gitmektedir. Yapılandırma işleminin gerçekleştirilmesi için kredi veren kurumlar ödemeleri garantiye almak için bazı şartlar sunar. Bu şartların en önemlilerinden birisi firma değerinin doğru şekilde tespitini gösteren belgelerin teminidir.

3.7.6. Özelleştirme

Günümüzde giderek artış gösteren özelleştirme işlemi kamuya ait kurumların özel kuruluş veya şahsa satılarak devletin yükünün hafifletilmesi olarak tanımlanabilmektedir. Bu durumda özelleştirilecek kurumun firma değeri doğru şekilde tespit edilerek tarafların zarar etmesi önlenmelidir (Chambers, 2009: 10).

3.8. Piyasa Değerine Etki Eden Faktörler

Firmanın piyasa değerinin belirlenmesinde etkili olan faktörler firma kaynaklı ve muhasebe kaynaklı olarak incelenmektedir. Firma kaynaklı faktörler; içinde bulunduğu endüstri kolu, firma kapasitesi, kuruluş yeri seçimi, kullandığı teknoloji, faaliyetlerinde kullandığı makine, araç-gereçler olarak ifade edilmektedir.

Firmaların piyasa değerini muhasebe açısından etkileyen faktörler sayısal olarak daha fazla başlık altında ifade edilmektedir. Faktörlerin belirli bir kısmının açıklamasına aşağıda yer verilmiştir.

3.8.1. Nakit Akışı

Firmaya nakit girişinin olması satışlarının ve yatırımlarının sorunsuz olarak işlediğini göstermektedir. Nakit çıkışının olması ise fatura ve borç ödemelerine giden parayı gösterir. Nakit akışlar, sadece borçlu ve yatırımcı kuruluşların stratejik kararlarında değil firma değerinin belirlenmesinde de ana unsurlardandır. Eğer bir firmanın değeri nakit akışlarına göre hesaplanacaksa; firmanın sürekliliğinin ve nakit akışlarının tahmin süresinin tespiti gerekmektedir (Kruschwitz ve Löffler, 2006: 7).

Nakit girişinin nakit çıkışından fazla olduğu işletmeler piyasada daha değerli konuma sahip olmuştur. Firmaya nakit giriş çıkışını gösteren nakit akış tablosu, finansal tablo kullanıcıları için karar mekanizması oluşturmuştur. Diğer finansal tablolarla birlikte değerlendirildiğinde işletme durumunu ortaya koyarak stratejik kararlarda etkili olmuştur (Aktaş ve Karğın, 2012: 102).

3.8.2. Paranın Zaman Değeri

Finansal yönetimin önemli konularından birisi olan paranın zaman değeri artık günümüzde herkes tarafından kabul edilmektedir. Bugün elimizdeki para gelecekte elimize geçecek olan paradan daha değerlidir. Çünkü Őuan elimizdeki parayı kullanabilme ve yatırım firsatı vardır.

Firma değerine etkisi ise paranın bugünkü değerinin gelecekteki değerinden düşük olduğu noktada karŐımıza çıkmaktadır. Paranın bugünkü değeri gelecekteki değerinden düşük olmamalıdır. Bu nedenle bugünkü değerin hesaplanabilmesi için geçen süre önemlidir. Sre artış azalışları bugünkü değeri dolayısıyla da firma değerini etkilemektedir. Dolayısıyla yatırımcılar yatırım kararı alırken kendilerine en çok kar getirecek olan yatırımı seçmektedir (am, 2010: 57).

3.8.3. Entelektüel Sermaye

Günümüzde artık maddi olmayan varlıkların firma değeri üzerindeki etkisi giderek artmaktadır. Entelektüel sermaye olarak nitelendirilen bu varlıklar, Şirket sermayesinin bu yolla karŐılanarak rekabet üstünlüğü elde etmede büyük avantaj sağlamaktadır (Yıldız, 2011: 12). Rekabette firmayı ne çıkaran bu unsur firma değeri üzerinde pozitif etkiye sahiptir.

Firma faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için gerekli olan maddi olmayan varlıklarının ölçümü firma için büyük önem taşımaktadır. Entelektüel sermaye firma piyasa değerinden defter değerinin çıkarılması sonucunda bulunmaktadır. Firmaların maddi olmayan varlıkları piyasa değerinin defter değerine oranı (PD/DD) ile formüle edilmektedir (Demir, 2005: 79).

3.8.4. Krlilik Durumu

Firmaların krliliği firmaların riski ile ters orantılıdır. Yüksek kar ve az risk yatırım, ortaklık ve hisse senedi almayı düŐünen firmalar için tercih sebebi olmaktadır. Hisse senedi taleplerinde artış olan firmaların piyasa değerlerinde de artış söz konusudur. Fakat her karlı firmanın gelecekte bu durumu ne kadar daha sürdürebileceği geniŐ çaplı araştırma ister. Bir firmanın krliliği ölçülürken, rakip

firmaların kârlılık durumu, endüstri kolu ve ekonomik koşullar dikkate alınmalıdır (Çam, 2010: 59).

3.8.5. İşletme Sermayesi

İşletme sermayesi, dönen varlıkların kısa vadeli borçları aşan kısmı olarak tanımlanmaktadır. Firmaların karlılıkları ve süreklilikleri için işletme sermayesinin büyüklüğü önemlidir. Dönen varlıklar içinde yer alan kasa, menkul kıymetler, stoklar gibi varlıklar ve bu varlıkların karşılandığı kaynaklar firma karını büyük derecede etkilemektedir (Feldman, 2005: 51). Dönen varlıkları işletme borçlarından ne kadar fazla ise ya da dönen varlıklarına çok düşük borçlanmalar işletme sermayesinin artışına neden olmaktadır. Karı yükselen firmaya talep artışı söz konusu olacağı için firma değerinde de artışa neden olacaktır (Akgüç, 1998: 910). Fakat gereğinden fazla likidite paraya çevrilemeyen mal anlamı taşıyor ve değeri olumsuz etkilemektedir.

3.8.6. Faaliyet Kaldırıcı ve Finansal Kaldıraç

Finansal yönetimde kaldıraç daha az satış ve öz sermaye ile aynı karı elde etmeyi amaçlamaktadır. İki çeşit kaldıraçtan bahsedilebilir: finansal kaldıraç ve faaliyet kaldırıcı. Finansal kaldıraç, firma borçlarının firma karına etkisini ölçmektedir. Faaliyet kaldırıcı ise firma satışlarının kar üzerindeki etkisini ölçmektedir (Edesiri, 2014: 101). Firma karlarının daha az girdi ile gerçekleştirilmesi firmanın finans sektörünü de olumlu etkileyecektir. Finansal olarak özgürlüğünü eline alan firma değerine değer katmaktadır.

İşletmeye finansman sağlanmasında borçlanma veya varsa öz sermayeden karşılama yöntemine başvurulur. Finansal kaldıraç, işletmeye borçla finanse edilmiş varlıkların oranını belirler. Borçlanma oranının işletme karını olumsuz etkileyecek boyuta ulaşmaması için finansal kaldıraçın hesaplanması buna uygun çözümlere gidilmesi gerekir (Chambers, 2009: 122). Finansal kazanç aşağıdaki formülle hesaplanır:

$$\text{Finansal Kaldıraç} = \frac{\text{Hisse Başına Kardaki Değişim Oranı}}{\text{FVÖK'daki Değişim Oranı}}$$

İşletmelerin yatırım ve finansmanda kullandığı sabit giderler faaliyet kaldıraçıyla doğru orantılı olarak artış göstermektedir. Varlık satışlarındaki küçük farklar elde edilen faaliyet gelirlerinde daha büyük değişime neden olmaktadır. Bu nedenle firma faaliyet kaldıraç oranını daha küçük seviyelerde tutmalıdır (Chambers, 2009: 129). Faaliyet Kaldıraç aşağıdaki formülle hesaplanır:

$$\text{Faaliyet kaldıraç} = \frac{\text{FVÖK'daki Değişim Oranı}}{\text{Satışlardaki Değişim Oranı}}$$

3.8.7. Sermaye Yapısı

Firmaların sermaye yapısı, finansmanda kullandığı kaynaklar olarak ifade edilmektedir. Bilançoda kaynaklar: kısa ve uzun vadeli yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar olarak iki bölüme ayrılmıştır. Firmaların finansman kaynağında hangi kaynağın daha yararlı olacağı (borçlanma-öz kaynak dengesi) hep çelişki oluşturmuştur (Terim ve Kayalı, 2009: 126).

Borçlanma yoluna gitmesi halinde vade süresi ve taksitleri, faiz oranları, üstlenilen risk işletmenin göz önünde bulundurması gereken konulardır. Sermaye yapısında borçlanma yoluna gidilmesi işletme için ne kadar kar getirisi doğursa da firma değeri için aynı durum geçerli değildir (Albayrak ve Akbulut, 2008: 1-2). Firma içinde getiri borçlanma dengesini sağlayamaması veya halka açık şirketlerde piyasa şartlarını tahmin edememesi halinde değeri minimuma inecektir.

Öz kaynaklar, firmanın ortaklarının veya hisse senedi sahiplerinin varlıklarından oluşur. Borçlanmaya göre daha risksiz ve maliyetsiz bir kaynak olarak görülebilir fakat olumsuz yönleri de söz konusudur. Firma değerini maksimum seviyeye

getirmek için öz sermayesinin piyasa değeri ile yatırımcılar tarafından yatırılan sermaye arasındaki değer arttırılmaktadır (Brigham ve Gapenski, 1996: 21).

Sermaye yapılarının oluşturulmasında en önemli faktör optimal sermayedir. Öyle bir sermaye yapısı oluşturulmalı ki hem getirisi maliyetinden yüksek olmalı hem de firma değeri maksimum kılınmalıdır (Karadeniz, Kaplan ve Günay, 2016: 40).

3.8.8. Makroekonomik Değişkenler

Firmaların piyasa değerini etkileyen faktörler işletme kaynaklı ve muhasebe kaynaklı olarak ikiye ayrılmaktadır. Şu ana kadar işletme ile ilgili faktörlere değinildi. Fakat işletmenin de etkisinde kaldığı işletme dışı faktörler olan enflasyon, döviz kuru ve faiz oranları gibi makroekonomik faktörler firma değerini olumlu veya olumsuz etkilemektedir (Berk, 2010: 63).

Enflasyon döviz kuru ve faiz oranlarının yüksek seyretmesi işletmeye olan talebi düşüreceği gibi yatırım kararlarının iptaline ve hisse senetlerinin alımının düşmesine yol açmaktadır. Bu durumun tam tersinin gerçekleşmesi ile durum tamamen işletme lehine dönmektedir. Firma karlı durumda olmasa dahi işletmeye olan talebi arttırarak değerini katlamaktadır.

Makroekonomik faktörler ülke ekonomisini de olumsuz etkilediği için işletmeye olan yatırımın azalmasına ve işletme girdilerinin maliyetlerinde artışa yol açmıştır. Piyasa değeri ekonomik etkenlerden çok kolay etkilenmektedir. Firmalar ekonomiye karşı önlem olarak piyasa değerini maksimum kılacak değerlemeler üzerinde çalışmalıdır. Firma için en etkili yöntem belirlenmeli bu çerçevede adımlar atılmalıdır (Çam, 2010: 80).

4. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde ilk olarak araştırmanın yöntemi, kapsamı sınırlandırılması, varsayımları ve çalışma kapsamındaki 5 firmanın hisse senetleri ile gelecek aylara ait giderler hesabındaki veriler arasındaki ilişki gözlemsel manada irdelenmiş ve trend yüzdesel artış ve azalışlar açısından incelemeye tabi tutulmuştur.

4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

İşletmeler birçok amaca hizmet etmek için kurulurlar, özellikle halka arz edilen şirketler için en önemlisi piyasa değerini arttırmak ve bu değeri koruyabilmektir. UFRS'nin ülkemizde de uygulanmaya başlanması ile birlikte firmaların piyasa değerini etkileyen faktörlerden bir diğerinin de muhasebe sistemi olabileceği düşünülmüştür.

Bu amaç çerçevesinde çalışmada, UFRS'ye göre Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları hesap grubunun bir firmanın piyasa değeri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışma; firmaların UFRS'ye geçişle birlikte değişen finansal tablolarındaki peşin ödenmiş giderler hesabının piyasa değerine olumlu olumsuz etkisinin saptanması, ne derecede etkili olduğu ve yatırımcılara ve kredi sağlayıcılara kararlarında yönlendirici olması açısından önem taşımaktadır (Iatridis, 2010: 72).

Finansal tablolarını UFRS'ye göre düzenleyen firmaların piyasa değerine etkisinin (olumlu veya olumsuz) ortaya konması nedeniyle bu çalışmaya gerek duyulmuştur. Ayrıca literatürde şirketlerin piyasa değerini etkileyen makroekonomik faktörlere ilişkin birçok çalışma yer alırken, uluslararası muhasebe standartlarının finansal tablolara dolayısı ile firmaların hisse senedi getirileri üzerindeki etkisine yönelik araştırma sayısı çok az sayıdadır.

4.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Borsa İstanbul A.Ş.'de işlem gören imalat sanayi sektöründeki şirketler oluşturmuştur. Çalışmanın örneklemini; evrenin içerisinde piyasa değeri verilerinin yüksek seyir izlediği üretim sektöründe faaliyet gösteren rastgele seçilen 5 şirketin verileri oluşturmuştur. Özellikle üretim şirketlerinin tercih edilmesindeki ana amaç bu hesap grubu verilerinin üretim yapan firmalarda daha etkin bir rol oynamasıdır.

Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) kapsamında, borsada işlem gören şirketlerin peşin olarak ödenmiş giderleri ve tahakkuk etmiş gelirleri ayrı bir araştırma söz konusu oluşturmuştur. Yöneticiler açısından karar almada ve hassas bir seyir izleyen piyasa değerleri üzerinde etkisi değerlendirilmiştir.

4.3. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Varsayımları

Yapılan araştırmanın örnekleminde de belirtildiği üzere çalışma amacına uygunluğu açısından BIST'teki 5 üretim şirketi ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca çalışma, ülkemizdeki firmaların finansal tablolarını 1 Ocak 2013 tarihi itibari ile TFRS'ye göre düzenlemeleri nedeniyle 2013-2019 yıllarını kapsayan 7 yıllık dönemle sınırlandırılmıştır.

Finansal tablolarını TFRS'ye göre oluşturan şirketlerin peşin ödenmiş giderler hesabındaki verilerdeki hareketin piyasa değeri üzerinde etkiye neden olacağı çalışmanın ana varsayımını oluşturmuştur. Şirketlerin piyasa değerlerine erişimin kısıtlılığı ve yayınlanan siteler arasında veri farklılıkları nedeni ile hisse senetleri değişkeni piyasa değeri olarak varsayılmıştır. Araştırmanın özellikle halka arz edilmiş şirketler hakkında şirket yöneticileri, yatırımcılar, rakip firmalar ve kredi sağlayıcılara şeffaf, güvenilir, karşılaştırılabilir bilgi sağlayacağı varsayılmıştır.

4.4. Araştırmada Kullanılan Veriler ve Araştırmanın Değişkenleri

Araştırmada, BIST'te yer alan halka açık şirketlerden araştırmanın amacına uygun 5 şirketin verilerinden yararlanılmıştır. Çalışma verilerinin güvenilir, şeffaf ve amacına uygunluğu açısından veri toplama araçlarından şirket verilerinin

araştırılması yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın değişkenleri gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkukları hesap grubu ile hisse senetleridir. Şirketlerin 2013-2019 yıllarını kapsayan gelecek aylara ait giderler ve gelir tahakkukları hesabı verileri ile firmaların hisse senetleri kapanış verileri üçer aylık veriler şeklinde düzenlenmiştir. Kullanılan hisse senetleri bigpara.hurriyet.com.tr (Hürriyet Gazetecilik Matbaacılık Anonim Şirketi) sitesinden alınmıştır. Firmaların hesap verilerine ise Kamuyu Aydınlatma Platformu'nda yer alan finansal tablolarından erişilmiştir.

Tablo 4.1. Araştırma örneklemini oluşturan BIST imalat sanayi sektöründeki firmalar

Sıra No	Şirket Kodu	Şirket Adı
1	ARCLK	Arçelik A.Ş.
2	ENKAI	Enka İnşaat ve Sanayi A.Ş.
3	EREGL	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları A.Ş.
4	FROTO	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.
5	SISE	Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.

Kaynak: www.kap.gov.tr

4.5. Araştırmanın Yöntemi

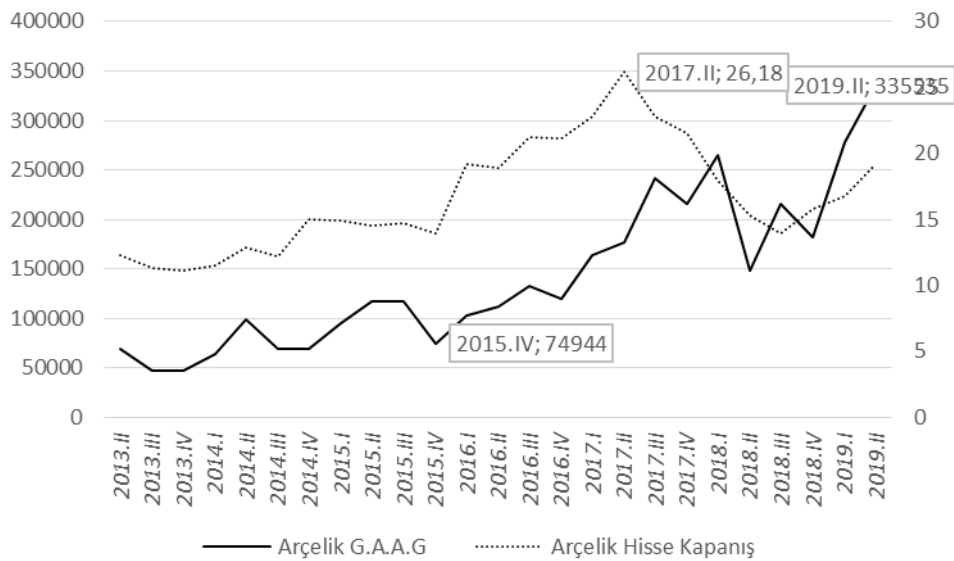
Araştırmada iki değişken arasındaki neden sonuç ilişkisinin ortaya konmasında zaman serisi analizlerinden faydalanılması gerekliliği ortadadır. Çalışma esnasında veri ediniminde ortaya çıkan zorluklar beraberinde 25 dönemlik bir veri setini oluşturmuştur. Bu veri seti ancak gözlemsel manada irdelenmiş ve trend yüzdesel artış ve azalışlar açısından incelemeye tabi tutulabilmiştir.

5. BULGULAR

5.1. ARCLK Gelecek Aylara Ait Giderler Hesap Grubunun Piyasa Değeri Üzerine Etkisi

ARCLK hisse kapanış değerleri ile GAAG hesap grubu arasındaki ilişki grafik aşağıda görüldüğü gibidir.

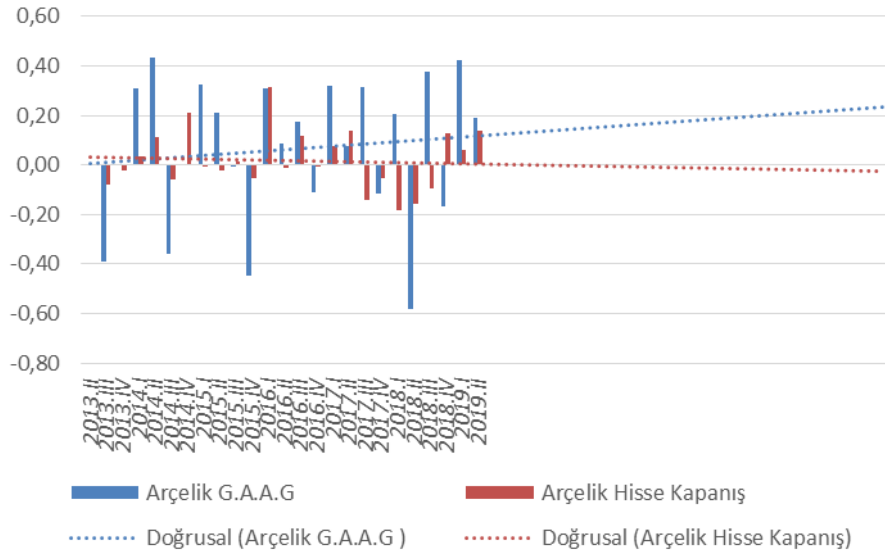
Şekil 5.1 incelendiğinde ARCLK özelinde, gelecek aylara ait giderler ve hisse senedi değişkenlerinin birbirleri ile paralellik gösterdiği görülmektedir. 2013 üçüncü çeyrek ve 2014 üçüncü çeyrekte GAAG verilerinin olmaması grafikte kırılmaya neden olmaktadır. Genel olarak iki değişkenin trendi birbiri ile paraleldir. Bu bağlamda iki değişkenin birbiri ile ilişkilendirilmesi doğru olacaktır.

Şekil 5.1. ARCLK gelecek aylara ait giderler- hisse kapanış fiyatı karşılaştırması

ARCLK'in Gelecek Aylara Ait Giderler Hesap Grubunun, piyasa değeri ile olan ilişkisi hesapların 2018 birinci çeyreğe kadar aynı yönlü hareket ettiğini göstermektedir. 2015 dördüncü çeyrekte itibaren yükseliş trendine giren GAAG 2017 üçüncü çeyrekte itibaren karışık seyrine devam etmiştir. ARCLK hisse kapanış değeri 2017 üçüncü çeyrekte itibaren düşüş trendine girmiştir. Bununla

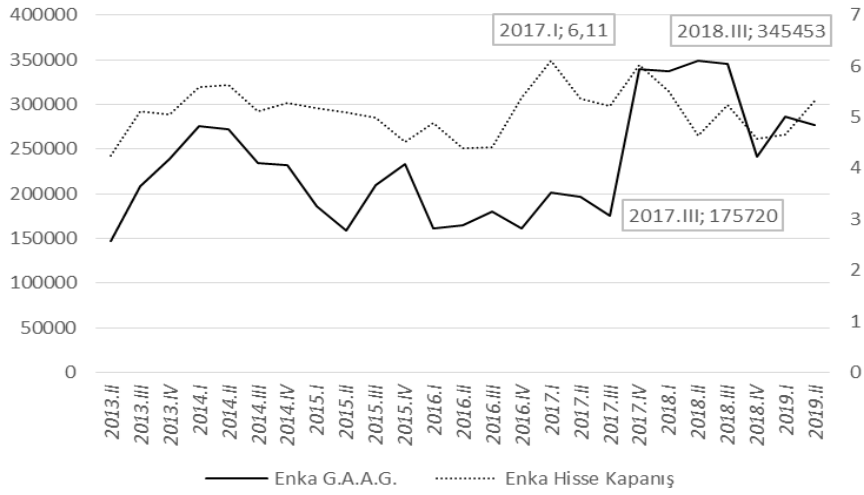
birlikte ilgili hesap grubu olan GAAG yükseliş trendli karışık seyrine devam etmiştir.

Şekil 5.2. ARCLK değişkenler logaritmik fark grafiği üzerinde 2020-2021 lineer tahmin

Şekil 5.2 analizi yapılan geçmiş 25 dönem kadar ileriye gidildiğinde trendin hangi yöne doğru evrildiğini göstermektedir. İleriye doğru yapılan tahmini grafikte ARCLK GAAG yukarı yönlü eğilimine girmektedir. Ters korelasyona giren hisse kapanış değerleri ise düşüş trendine girmektedir. Buradan anlaşılan şirketin önümüzdeki 2020-2021'den başlamak üzere ileri tarihli fiyat formasyonunun GAAG ile hisse kapanış değerleri arasında paralellik arzlemeyeceğidir.

5.2. ENKAI'nin Gelecek Aylara Ait Giderler Hesap Grubunun Piyasa Değeri Üzerine Etkisi

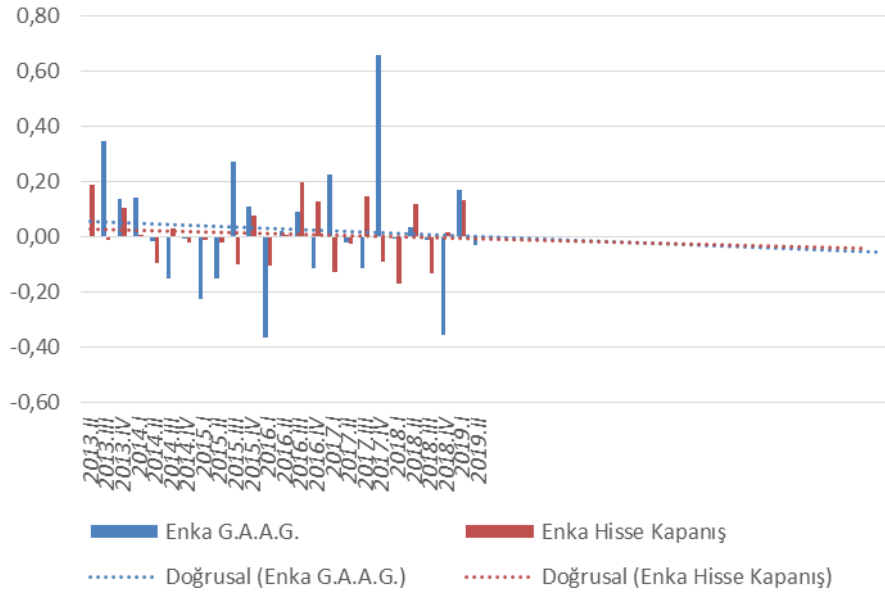

Şekil 5.3. ENKAI gelecek aylara ait giderler-hisse kapanış fiyatı karşılaştırması

Şekil 5.3 incelendiğinde ENKAI özelinde, gelecek aylara ait giderler ve hisse senedi değişkenlerinin birbirleri ile paralellik gösterdiği görülmektedir. 2013 birinci çeyrekte GAAG verisinin olmaması göz önünde bulundurularak hisse değişkeni ve GAAG değişkeni trendleri genel olarak birbirleri ile paralellik göstermektedir. ENKAI hisseleri 2017 birinci çeyrekte düşüş trendine girmiştir. GAAG ise 2017 üçüncü çeyrekte karışık seyir izlemektedir.

Özellikle 2013 üçüncü çeyrek ve 2014 dördüncü çeyrek arasında bu paralellik ilişkisi çok net bir şekilde görülmektedir. Genel olarak iki değişkenin trendi birbiri ile paraleldir. Bu bağlamda iki değişkenin birbiri ile ilişkilendirilmesi doğru olacaktır.

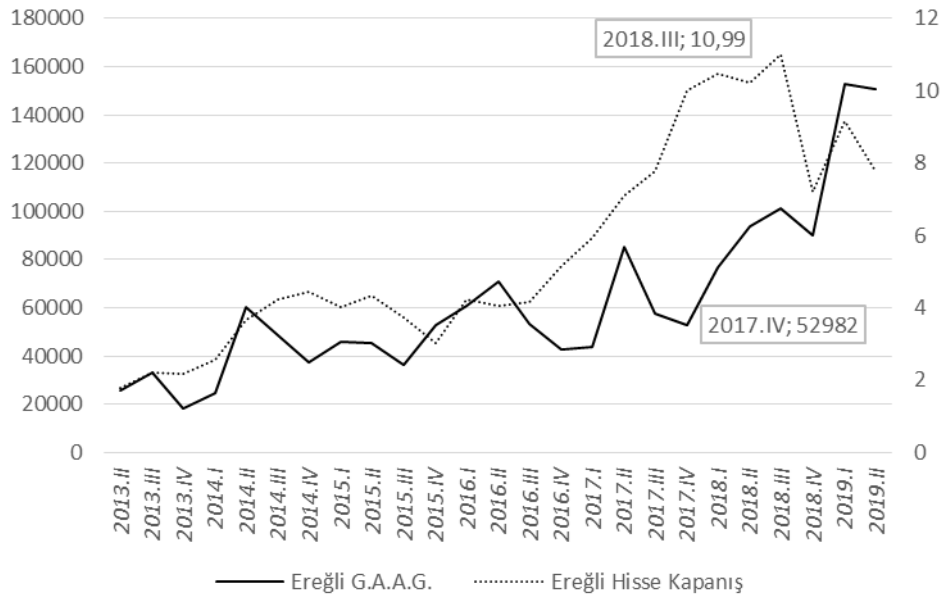
ENKAI'nin Gelecek Aylara Ait Giderler Hesap Grubunun, piyasa değeri ile olan ilişkisi hesapların 2018 birinci çeyreğe kadar aynı yönlü hareket ettiğini göstermektedir.

Şekil 5.4. ENKAI değişkenler logaritmik fark grafiği üzerinde 2020-2021 lineer tahmin

Şekil 5.4 analizi yapılan geçmiş 25 dönem kadar ileriye gidildiğinde trendin hangi yöne doğru evrildiğini göstermektedir. İleriye doğru yapılan tahmini grafikte ENKAI GAAG aşağı yönlü eğilimine girmektedir. Tam korelasyona giren hisse kapanış değerleri ise düşüş trendine girmektedir. Buradan anlaşılan şirketin önümüzdeki 2020-2021'den başlamak üzere ileri tarihli fiyat formasyonunun GAAG ile hisse kapanış değerleri arasında düşüş yönünde paralellik gösterdiği görülmektedir.

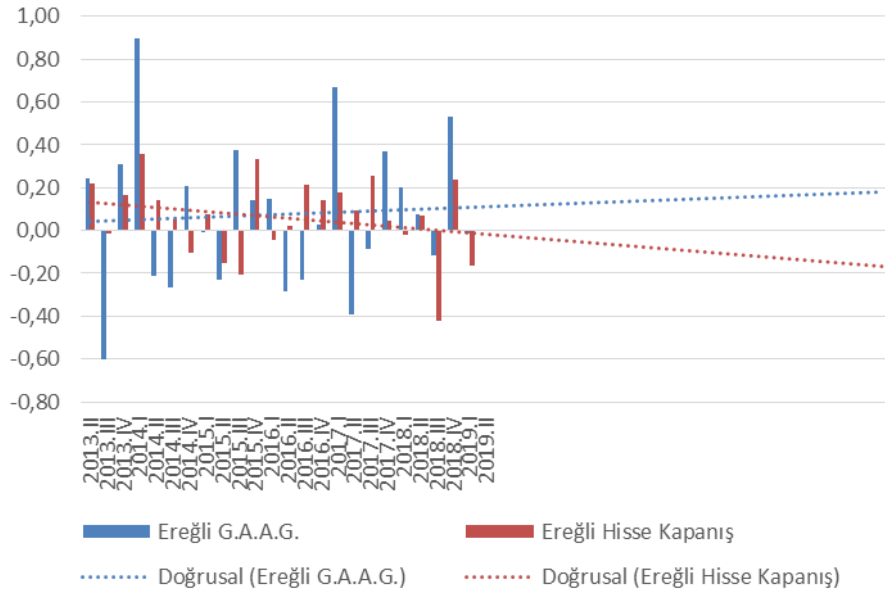
5.3. EREGL'nin Gelecek Aylara Ait Giderler Hesap Grubunun Piyasa Değeri Üzerine Etkisi

Şekil 5.5. EREGL gelecek aylara ait giderler- hisse kapanış fiyatı karşılaştırması

Şekil 5.5 incelendiğinde EREGL özelinde, gelecek aylara ait giderler ve hisse senedi değişkenlerinin birbirleri ile paralellik gösterdiği görülmektedir. 2013 birinci çeyrekte GAAG verisinin olmaması göz önünde bulundurularak Hisse değişkeni ve GAAG değişkeni trendleri genel olarak birbirleri ile paralellik göstermektedir. Özellikle 2013 ikinci çeyrek ve 2014 dördüncü çeyrek arasında bu paralellik ilişkisi çok net bir şekilde görülmektedir. Genel olarak iki değişkenin trendi birbiri ile paraleldir. Bu bağlamda iki değişkenin birbiri ile ilişkilendirilmesi doğru olacaktır. 2018 üçüncü çeyrekte hisse kapanış fiyatı düşüş trendine girmiştir. GAAG ise 2017 dördüncü çeyrekte itibaren yükseliş trendine girmiştir.

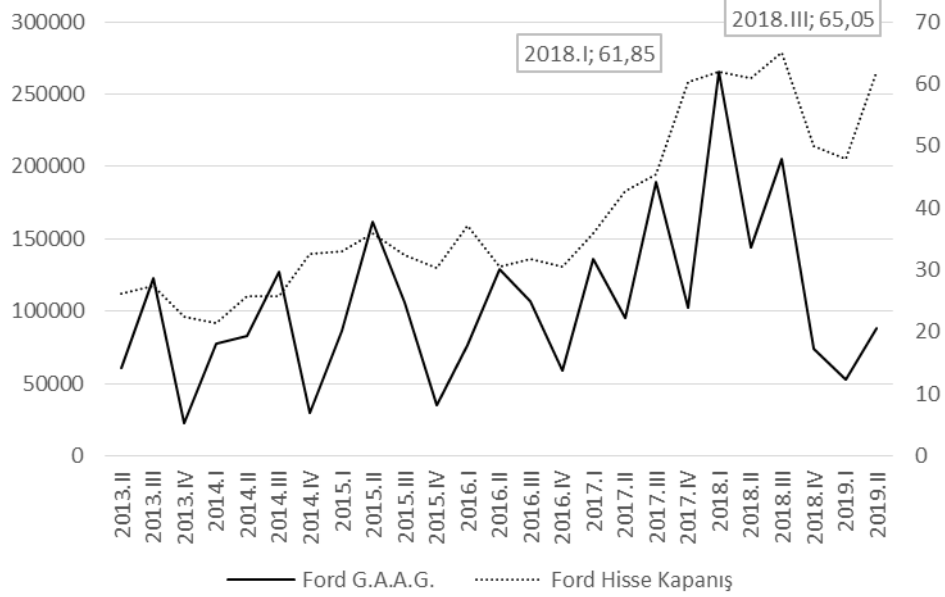
EREGL Gelecek Aylara Ait Giderler Hesap Grubunun, piyasa değeri ile olan ilişkisi hesapların 2018 birinci çeyreğe kadar aynı yönlü hareket ettiğini göstermektedir.

Şekil 5.6. EREGL değişkenler logaritmik fark grafiği üzerinde 2020-2021 lineer tahmin

Şekil 5.6 analizi yapılan geçmiş 25 dönem kadar ileriye gidildiğinde trendin hangi yöne doğru evrildiğini göstermektedir. İleriye doğru yapılan tahmini grafikte EREGL GAAG yukarı yönlü eğilimine girmektedir. Ters korelasyona giren hisse kapanış değerleri ise düşüş trendine girmektedir. Buradan anlaşılan şirketin önümüzdeki 2020-2021'den başlamak üzere ileri tarihli fiyat formasyonunun GAAG ile hisse kapanış değerleri arasında paralellik arzetyeceğidir. Hisse kapanış fiyatındaki düşüş eğimi GAAG yükseliş eğiminden hızlı gerçekleşmektedir. Hisse kapanış fiyatlarının düşüş trendine gireceği rahatlıkla söylenebilir.

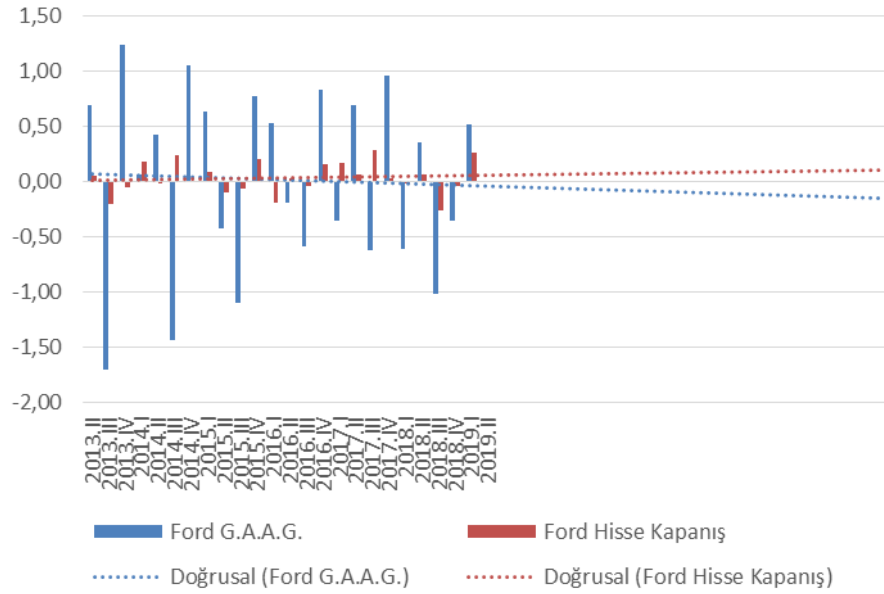
5.4. FROTO Gelecek Aylara Ait Giderler Hesap Grubunun Piyasa Değeri Üzerine Etkisi

Şekil 5.7. FROTO gelecek aylara ait giderler- hisse kapanış fiyatı karşılaştırması

Şekil 5.7 incelendiğinde FROTO özelinde, gelecek aylara ait giderler ve hisse senedi değişkenlerinin birbirleri ile paralellik gösterdiği görülmektedir. 2013 birinci çeyrekte GAAG verisinin olmaması göz önünde bulundurularak hisse değişkeni ve GAAG değişkeni trendleri genel olarak birbirleri ile paralellik göstermektedir. FORD GAAG 2013-2019 arasında karışık seyir izlemektedir. FROTO hisse kapanış değerleri ise yükseliş trendine devam etmiştir.

FROTO Gelecek Aylara Ait Giderler Hesap Grubunun, piyasa değeri ile olan ilişkisi hesapların 2018 birinci çeyreğe kadar aynı yönlü hareket ettiğini göstermektedir.

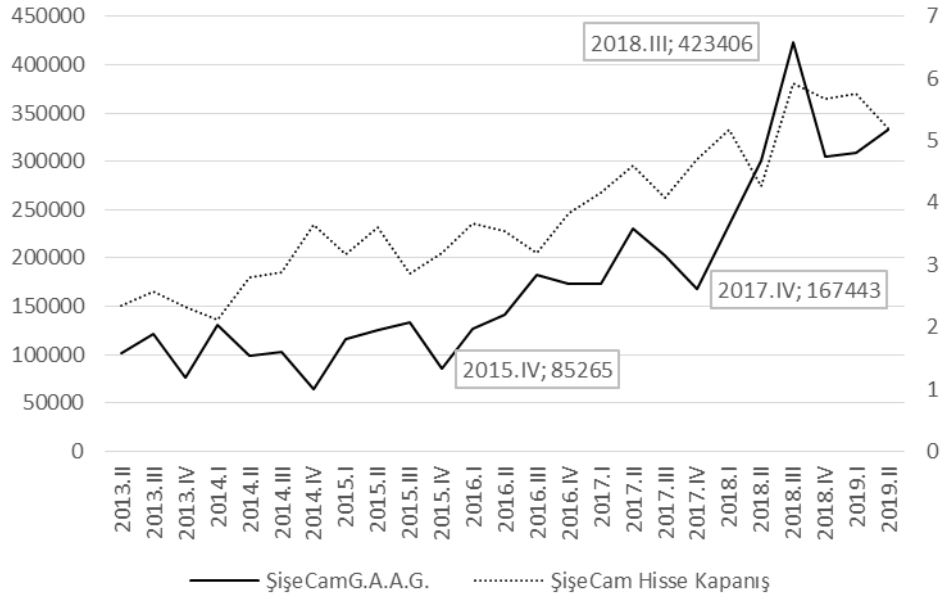

Şekil 5.8. FROTO değişkenler logaritmik fark grafiği üzerinde 2020-2021 lineer tahmin

Şekil 5.8 analizi yapılan geçmiş 25 dönem kadar ileriye gidildiğinde trendin hangi yöne doğru evrildiğini göstermektedir. İleriye doğru yapılan tahmini grafikte FROTO GAAG aşağı yönlü eğilimine girmektedir. Ters korelasyona giren hisse kapanış değerleri ise hafif yükseliş trendine girmektedir. Buradan anlaşılan şirketin önümüzdeki 2020-2021'den başlamak üzere ileri tarihli fiyat formasyonunun GAAG ile hisse kapanış değerleri arasında paralellik arzetyeceğidir. Değişkenlerin birlikte hareket etme isteği lineer azalarak devam edecektir.

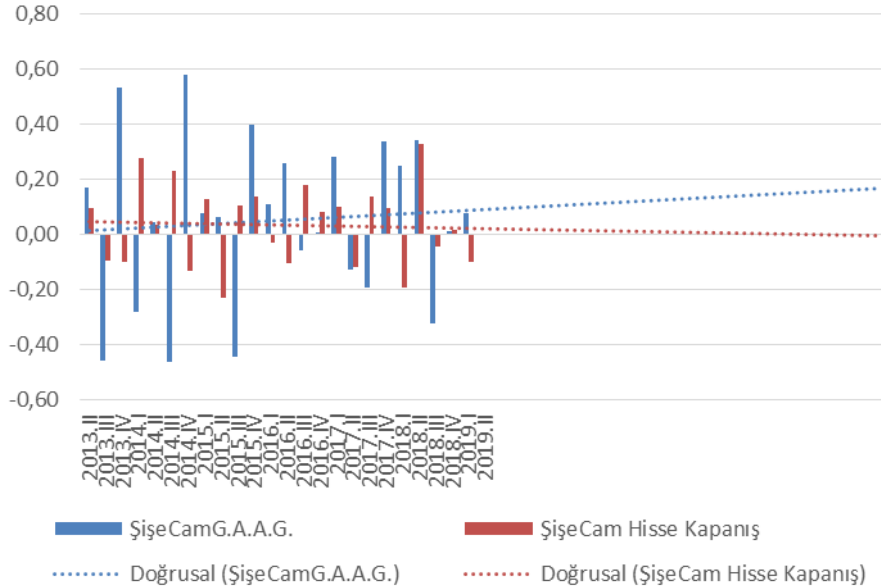
5.5. SISE Gelecek Aylara Ait Giderler Hesap Grubunun Piyasa Değeri Üzerine Etkisi

Şekil 5.9 incelendiğinde SISE özelinde, gelecek aylara ait giderler ve hisse senedi değişkenlerinin birbirleri ile paralellik gösterdiği görülmektedir. 2013 birinci çeyrek GAAG verisinin olmaması göz önünde bulundurularak hisse değişkeni ve GAAG değişkeni trendleri genel olarak birbirleri ile paralellik göstermektedir. Özellikle 2017 birinci çeyrek ve 2018 birinci çeyrek arasında bu paralellik ilişkisi çok net bir şekilde görülmektedir. Genel olarak iki değişkenin trendi birbiri ile paraleldir. Bu bağlamda iki değişkenin birbiri ile ilişkilendirilmesi doğru olacaktır.

Şekil 5.9. SISE gelecek aylara ait giderler- hisse kapanış fiyatı karşılaştırması

SISE Gelecek Aylara Ait Giderler Hesap Grubunun, piyasa değeri ile olan ilişkisi hesapların 2018 birinci çeyreğe kadar aynı yönlü hareket ettiğini göstermektedir.

Şekil 5.10. Şişecam a.ş değişkenler logaritmik fark grafiği üzerinde 2020-2021 lineer tahmin

Şekil 5.10 analizi yapılan geçmiş 25 dönem kadar ileriye gidildiğinde trendin hangi yöne doğru evrildiğini göstermektedir. İleriye doğru yapılan tahmini grafikte SISE GAAG yukarı yönlü eğilimine girmektedir. Ters korelasyona giren hisse kapanış değerleri farkları ise düşüş trendine girmektedir. Buradan anlaşılan şirketin önümüzdeki 2020-2021'den başlamak üzere ileri tarihli fiyat formasyonunun GAAG ile hisse kapanış değerleri arasında paralellik arzlemeyeceğidir. Hisse kapanış fiyatındaki düşüş eğimi GAAG yükseliş eğiminden hızlı gerçekleşmektedir. Hisse kapanış fiyatlarının düşüş trendine gireceği rahatlıkla söylenebilir.

6. SONUÇ

Literatürde yapılan benzer çalışmalar incelendiğinde Sultanoğlu ve Uyar yaptıkları çalışmada firmaların UFRS'yi uygulamaları ile finansal bilgilerin daha ihtiyaca yönelik, öz kaynak defter değerinin şirket piyasa değerini yansıttığı, net kardaki değişimin hisse senedi getirilerini açıklamada daha etkin olduğu görülmüştür. Şirketlerin daha güvenilir kabul edildiği ve fiyatları açıklama gücünün arttığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Türel ve Suadiye 'nin çalışmalarında UFRS'ye geçiş ile birlikte firmaların kazanç ve defter değerlerindeki artış buna ilişkili olarak hisse senedi getirilerin de de artışa neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca muhasebe bilgisinin önemine de değinilmiştir. Bulmuş'un çalışmasında ise TMS/TFRS'ye geçişle kar yönetimi uygulamalarında düşüş gözlemlenmezken; piyasa değeri ile defter değeri arasındaki değer ilgisi artış vardır.

Atmaca ve Çelenk de çalışmalarında bu çalışmayı destekler nitelikte UFRS'lerin firmaların finansal analizlerindeki kaliteyi arttırdığı sonucuna ulaşımlardır. Fakat literatürde bu çalışmalara karşı nitelikte bir sonuç elde eden Büyükşalvarcı ve Uyar farklı muhasebe uygulamalarına göre düzenlenen mali tablolar üzerinden yaptığı çalışmada: 2004 yılında finansal tabloları UFRS'ye göre düzenlenmeyen firmaların finansal oranları, UFRS'ye göre düzenleyenlere kıyasla firmaların hisse senedi ve piyasa değerlerini açıklanmasında daha başarılı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Küreselleşme ile birlikte birçok alanda uluslararası düzeyde değişiklikler yapılmıştır. Bu alanlardan bir tanesi de muhasebe sistemi olmuştur. Ortak bir muhasebe sisteminin gereği olarak kabul edilen uluslararası finansal raporlama standartları dünya çapında benimsenmiştir. Ülkemizde Türk ticaret kanununun kabul edilmesiyle 2012 yılında uygulamaya konan Türkiye finansal raporlama standartları ile daha önce vergi usul kanununa göre düzenlenen finansal tablolarda değişikliğe gidilmiştir. Bu değişiklikle yatırımcılar, yöneticiler ve kredi

sağlayıcılara şirket finansal tablolarına bakarak firma değerlemesini yapabilmeleri amaçlanmıştır.

Firma değerlemesi ile firmaların varlık ve kaynaklarındaki değişimin gerçeğe en uygun şekilde finansal tablolarına yansıtılması amaçlanmıştır. Özellikle sermaye piyasasında işlem gören firmalar için yatırımcıların şirket performansı hakkında şeffaf, güvenilir ve karşılaştırılabilir finansal bilgi temini yatırım kararlarında büyük önem taşımaktadır. Firmaların piyasa değerleri nakit akışları, paranın zaman değeri, entelektüel sermaye, karlılık durumu ve makroekonomik değişkenler gibi birçok faktörlerden etkilenmektedir. Muhasebe sistemine getirilen bu standartlar; başta değerlendirme ölçütleri olmak üzere birçok farklılıklar getirmiştir. Bu son düzenlemelerle birlikte firmaların piyasa değerini etkileyen faktörlerden bir diğerinin de yeni muhasebe sisteminin getirdiği değişiklikler olabileceği düşünülmüştür.

Bu amaç çerçevesinde çalışmada, UFRS'ye göre Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları hesap grubunun bir firmanın piyasa değeri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Ülkemizde UFRS'ler 2005 yılı itibariyle Türkçeye çevrilmiş fakat TFRS'lerin uygulanması halka açık şirketlerde 2012 yılında kabul edilen Türk Ticaret Kanunu ile zorunlu kılınmıştır. Bu nedenle çalışma; BIST'te işlem gören, imalat sanayiinde faaliyet gösteren rastgele seçilmiş 5 şirketin 2013-2019 yıllarını kapsayan 7 yıllık dönemdeki verileri ile sınırlandırılmıştır. Çalışmada firmaların peşin ödenmiş giderler hesabının piyasa değeri üzerine etkisi; gözlemsel olarak irdelenmiş ve trend yüzdesel artış ve azalışlar açısından incelemelerle ortaya konmuştur.

Çalışmada araştırmanın örneklemini de oluşturan şirketlerin 7 yılı kapsayan hisse senetleri ile gelecek aylara ait giderleri arasındaki ilişki ayrı ayrı grafikler şeklinde oluşturulmuş ve yorumlanmıştır. BIST'te yer alan imalat sanayi firmalarının hisse senetlerine gelecek aylara ait giderler değişkeninin etkisi araştırılmıştır. Yapılan analiz sonucunda değişkenlerin grafik üzerinde lineer olarak karşılaştırması yapılarak ilgili değerlendirmeler ile ilgili ifadeleri göz önünde bulundurularak yorumlanmıştır.

ARCLK özelinde, gelecek aylara ait giderler ve hisse senedi değişkenlerinin karşılaştırılmasında değişkenlerin birbirleri ile paralellik gösterdiği görülmektedir. İleriye doğru yapılan tahmini grafikte ARCLK GAAG yukarı yönlü eğilim gösterirken ters korelasyona giren hisse kapanış değerleri ise düşüş trendine girmektedir. Şirket 2020-2021'den başlamak üzere ileri tarihli fiyat formasyonunda GAAG ile hisse kapanış değerleri arasında paralellik görülmemiştir.

ENKAI özelinde, gelecek aylara ait giderler ve hisse senedi değişkenlerinin karşılaştırılmasında değişkenlerin birbirleri ile genel olarak paralellik gösterdiği görülmektedir. Bu bağlamda iki değişken birbiri ile ilişkilendirilebilmektedir. İleriye doğru yapılan tahmini grafikte ENKAI GAAG aşağı yönlü eğilimine girerken tam korelasyona giren hisse kapanış değerleri ise düşüş trendine girmektedir. Şirketin önümüzdeki 2020-2021'den başlamak üzere ileri tarihli fiyat formasyonunun GAAG ile hisse kapanış değerleri arasında düşüş yönünde paralellik görülmüştür.

EREGL özelinde, gelecek aylara ait giderler ve hisse senedi değişkenlerinin karşılaştırılmasında değişkenlerin birbirleri ile paralellik gösterdiği görülmektedir. Genel olarak iki değişkenin trendi birbiri ile paraleldir ve iki değişkenin birbiri ile ilişkilendirilmesi doğru olacaktır. İleriye doğru yapılan tahmini grafikte EREGL GAAG yukarı yönlü eğilimine girerken ters korelasyona giren hisse kapanış değerleri ise düşüş trendine girmektedir. Şirketin önümüzdeki 2020-2021'den başlamak üzere ileri tarihli fiyat formasyonunun GAAG ile hisse kapanış değerleri arasında paralellik görülmemiştir. Hisse kapanış fiyatındaki düşüş eğimi GAAG yükseliş eğiminden hızlı gerçekleşmektedir. Hisse kapanış fiyatlarının düşüş trendine gireceği rahatlıkla söylenebilir.

FROTO özelinde, gelecek aylara ait giderler ve hisse senedi değişkenlerinin karşılaştırılmasında değişkenlerin birbirleri ile paralellik gösterdiği görülmektedir. FORD GAAG 2013-2019 arasında karışık seyir izlemektedir. FROTO hisse kapanış değerleri ise yükseliş trendine devam etmiştir. İleriye doğru yapılan tahmini grafikte FROTO GAAG aşağı yönlü eğilimine girerken ters korelasyona giren hisse kapanış değerleri ise hafif yükseliş trendine girmektedir. Şirketin

önümüzdeki 2020-2021'den başlamak üzere ileri tarihli fiyat formasyonunun GAAG ile hisse kapanış değerleri arasında paralellik görülmemiştir. Değişkenlerin birlikte hareket etme isteği lineer azalarak devam edecektir.

SISE özelinde, gelecek aylara ait giderler ve hisse senedi değişkenlerinin karşılaştırılmasında değişkenlerin birbirleri ile paralellik gösterdiği görülmektedir. Genel olarak iki değişkenin trendi birbiri ile paraleldir ve iki değişkenin birbiri ile ilişkilendirilmesi doğru olacaktır. İleriye doğru yapılan tahmini grafikte SISE GAAG yukarı yönlü eğilimine girerken ters korelasyona giren hisse kapanış değerleri farkları ise düşüş trendine girmektedir. Buradan anlaşılan şirketin önümüzdeki 2020-2021'den başlamak üzere ileri tarihli fiyat formasyonunun GAAG ile hisse kapanış değerleri arasında paralellik görülmemiştir. Hisse kapanış fiyatındaki düşüş eğimi GAAG yükseliş eğiminden hızlı gerçekleşmektedir. Hisse kapanış fiyatlarının düşüş trendine gireceği rahatlıkla söylenebilir.

Yaptığımız çalışma sonucu da gösteriyor ki, araştırmanın örneklemini oluşturan 5 şirketin analiz sonuçları değerlendirildiğinde GAAG ile hisse kapanış değerlerinin karşılaştırma grafik sonuçlarının aynı yönde sonuç doğurduğu görülmektedir. Araştırma kapsamındaki şirketlerin gelecek aylara ait giderler ve hisse senedi değişkenlerinin birbirleri ile paralellik gösterdiği görülmektedir. İleriye doğru yapılan tahmini grafikte ise ENKAI hariç diğerlerinin ileri tarihli fiyat formasyonunda GAAG ile hisse kapanış değerleri arasında paralellik görülmemiştir. ENKAI ileri tarihli fiyat formasyonunda ise GAAG ile hisse kapanış değerleri arasında düşüş yönünde bir paralellik görülmüştür. Yapılan çalışma UFRS'ye geçişin firmaların piyasa değeri üzerine olumlu etkisini artırıcı niteliktedir.

UFRS'ler ile birlikte şirket finansal raporlarının kalitesi ve güvenilirliği artış göstermiştir. Muhasebe uygulamalarındaki değişim ile birlikte hesap gruplarına bağlı olarak ertelenmiş vergi varlıkları, şirket birleşme ve satın alma gibi durumlar firmaların bilançosunda da farklılıklara yol açmıştır. Oluşan bu farklılıklar firma faaliyetlerinde de domino etkisi yaratarak finansal tablolarına aktarılmıştır. Bu durum finansal tablo kullanıcıları açısından yatırım kararlarının doğruluğunu

etkilerken yöneticiler açısından ise şirket değerleme yöntemlerinin tespiti ve doğurduğu sonuçlar açısından etkili olmuştur.

Bağımsız denetime tabi her işletmenin TFRS'leri uygulamak zorunda olmaması ve işletmelerin finansal tablolarının hazırlanmasında isteğe bağlı olarak TFRS'leri uygulayabileceğinin belirtilmesi işletmelerin bu standartları uygulamamasına neden olmuştur. İşletmeler UFRS'yi uygulamayı zorlu bir süreç ve ek bir maliyet olarak görmektedir.

Hâlbuki ülkelerarası uyumun gözetilmesi, yabancı sermayenin ülkeye getirilmesi, anlaşılır, güvenilir ve karşılaştırılabilir finansal bilginin temini ve şirkete sağlayacağı avantajlar açısından Uluslararası Muhasebe Standartları uygulamasına geçiş herhangi bir yaptırım söz konusu olmaksızın şirketler için zorunlu hal almıştır. IFRS'yi uygulayan şirketler ile daha uygulamaya geçmemiş şirketler arasında muhasebe hesap gruplarındaki değerlemeler büyük farklılıklara yol açmaktadır. Bu nedenle sadece bağımsız denetime tabi işletmeler değil tüm işletmelerin UFRS'yi uygulaması işletme lehine olacaktır.

KAYNAKÇA

- Acar, D., & Tetik, N. (2004). *Genel Muhasebe*. 3. Baskı. Isparta: Tuğra Ofset.
- Akdoğan, N. (2006). UMS-12 Gelir Vergileri Standart Hükümlerine Göre Dönem Karından İndirilecek Vergi Giderinin Hesaplanması ve Ertelenmiş Vergilerin Muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 17(5), 2.
- Akdoğan, N. (2007). Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarının Uygulanma Süreci: Sorunlar, Çözüm Önerileri. *Mali Çözüm Dergisi*, 80, 101-117.
- Akgüç, Ö. (1998) *Finansal Yönetim*. 7. Baskı. İstanbul: Muhasebe Enstitüsü Yayın. No: 65
- Akgül, B. A., & Akay, H. (2003). *Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türkiye’de Uygulama Etkinliğine İlişkin Bir Araştırma*. 2. Baskı. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Akgün, A. İ., (2013) . Uluslararası finansal Raporlama Standartlarının Finansal Analize Etkisi; İMKB’ye Yönelik Bir Araştırma. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1), 10-26.
- Aktaş, R., Karğın, S., & Karğın, M. (2012). Nakit Akışlarının Sağlandığı Faaliyetler Yöntemi ile İşletmelerin Nakit Akış Profillerinin İncelenmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 56,101-118
- Albayrak, A. S., & Akbulut, R. (2008). Sermaye Yapısını Belirleyen Faktörler: İMKB Sanayi ve Hizmet Sektörlerinde İşlem Gören İşletmeler Üzerine Bir İnceleme. *Dumlupınar Üniversitesi SBE Dergisi*, 22.
- Albeni, M., & Demir, Y. (2005). Makroekonomik Göstergelerin Mali Sektör Hisse Senedi Fiyatlarına Etkisi (İMKB Uygulamalı). *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14, 1-18.
- Alexander, D., Britton, A., & Jorissen, A. (2009). International Financial Reporting and Analysis. *United Kingdom; United States: Cengage Learning*, 4th ed.
- Alkan, G. İ., & Demireli, E. (2007). Türkiye’de Kullanılan Bazı Şirket Değerleme Yöntemleri ve Bir Uygulama. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2).
- Alkan, G. İ., & Doğan, O. (2012). Uluslararası Finansal Raporlama Standartları’nın Finansal Rasyolara Kısa ve Uzun Dönemli Etkileri: İMKB’de Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 54, 87-100.
- Andriessen, D. G. (2005). *Value, Valuation and Valorisation*. (Çevrim içi erişim) s.3. 05/09/2019 tarihinde http://www.openinnovatie.nl/downloads/Value_Valuation_and_Valorisation.pdf sayfasından erişilmiştir.

- Ankarath, N., Mehta K. J., Ghosh T. P., & Alkafoji, Y. A. (2010). Understanding IFRS Fundamentals: International Financial Reporting Standards. *New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.*
- Arpacı, A. Ö. (2009). Tahakkuk ve Dönemsellik İlkesi. *Mali Çözüm Dergisi*, 92, 92.
- Atar, B. (2010). Basit Doğrusal Regresyon Analizi ile Hiyerarşik Doğrusal Modeller Analizinin Karşılaştırılması. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 1(2), 78-84.
- Atmaca, M., & Çelenk, H. (2011). Uluslararası muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Analize Etkilerinin Regresyon Analizi ile Ölçülmesine Yönelik Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 113-125.
- Aydin, Y. (2012). Firma Değerleme Yöntemleri. *Kırklareli Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 1(2).
- Bardford, C. (1993). *Corporate valuation*. New York , John Wiley & Sons Inc.
- Başagaç, H. (2006). *Maddi Duran Varlıkların Değerlemesinde Türk Vergi Mevzuatı ve TMS 16: Maddi Duran Varlıklar Standardı Hükümlerinin Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi. Ankara.
- Bektöre, S., Benligiray, Y., & Erdoğan, N. (2003). *Envanter ve Bilânço*. Eskişehir
- Berk, N. (2010). *Finansal Yönetim*. 10. Baskı. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Bilginoğlu, F. (1994). Muhasebe Hukukumuzun Uluslararası Muhasebe Standartları'na Uyumunda Ulaşılan Düzey ve Ertelenmiş Vergiler. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 23(2),10.
- Bozdemir, E. (2014). Gerçeğe uygun Değer Muhasebesinin Ertelenmiş Vergiler Üzerinde Etkisi. *Mali Çözüm Dergisi*, 77-105.
- Brigham, E. F., & Gapenski L. C. (1996). *Intermediate Financial Management*. 5th Edition. United States of America: The Dryden Press,
- Bulmuş, İ. Ç. (2019). *Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Geçişin Finansal Raporların Kalitesi Üzerine Etkisi: BIST'te Bir Uygulama*. Doktora tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Isparta.
- Büyükalvarcı, A., & Uyar, S. (2012). Farklı muhasebe Düzenlemelerine Göre Hazırlanan Mali Tablolardan Elde Edilen Finansal Oranlar ile Şirketlerin Hisse Senedi Getirileri ve Piyasa Değerleri Arasındaki İlişki. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 25-48.
- Chambers, N. (2005). *Firma Değerlemesi*. İstanbul: Avcıol Basım Yayın.

- Chambers, N. (2009). *Firma Değerlemesi*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Çam, A. V. (2010). *Ülke Riskinin Firma Değeri Üzerine Etkisi: İMKB'ye Kayıtlı Firmalar Üzerinde Bir Uygulama*. Yayınlanmamış doktora tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.
- Çevikçelik, S. (2012). *Şirket Birleşmelerinin Firmanın Piyasa Değerine Etkisi: İMKB'de Bir Uygulama*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Aydın.
- Demir, Ö. (2005). Entelektüel Sermayenin İşletmelerin Piyasa Değerlerine Olan Etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu*. Elazığ.
- Demir, Ş. (2014). *Türkiye Muhasebe Finansal Raporlama Standartları VUK Değerleme Yaklaşımı*. 2. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Dızman, Ş. (2014). TMS ve TFRS Kapsamında, Gelecek Aylara ve Yıllara Ait Giderlerin Dönemsel Olarak Muhasebe Kayıtlarının Yapılmasına İlişkin Uygulamalar. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 28(4),79-99.
- Dinç, E. (2007). Muhasebe ve Vergi Kuralları Arasındaki İlişki ve Gelir Vergileri (TMS 12) Standardının Muhasebe Uygulamalarına Etkisi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28, 21-48.
- Edesiri, G. O. (2014). Financial Leverage Behaviour and Firm Performance: Evidence from Publicly Quoted Companies in Nigeria. *Economica*, 10(4),99-106.
- Erdoğan, E. N. (2010). *Ekonomik Katma Değer ve Piyasa Değeri Arasındaki İlişki: İMKB'de İşlem Gören Firmalar Üzerine Bir Uygulama*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Zonguldak.
- Feldman, S. J. (2005). *Principles of Private Firm Valuation*. New Jersey: John Wiles and Sons Inc.
- Fernandez, P. (2004). Company Valuation Methods. The Most Common Errors in Valuations. *IESE Business School*, 2, 1-27.
- Gallego İ. (2004). The Accounting and Taxation Relationship in Spanish Listed Firms, *Managerial Auditing Journal*, 19(6), 796- 819.
- Gibson, C. H. (2000). *Financial Reporting and Analysis, Using Financial Accounting Information*. 8th Edition. South-Western: Educational Publishing.
- Hopwood, A.(1994). Some Reflections of The Harmonization of Accounting Within The EU. *The Auropean Accounting Rewiew*, 3(2), 241-253.
- Iatridis, G. (2010). IFRS Adoption and Financial Statement Effect: The Uk Case. *International Research Journal of Finance and Economics*, 38, 65- 172.

- Kahraman, O. (2006). *Uluslararası finansal Raporlama Standartlardaki Değerleme Ölçülerinin Vergi Yasalarının Öngördüğü Ölçülerle Karşılaştırılması*. ASMMMO, Muhasebe Uygulamaları ve Vergi Mevzuatı Sempozyumu-V, Antalya.
- Kam, V. (1990). *Accounting Theory*. 2.bs. (John Wiley & Sons).
- Kamu Gözetimi Kurumu, (KGK). (2013). *Kamu Gözetimi Kurumu Finansal Tablo Örnekleri ve Kullanım Rehberi, 2013/1*. 21/02/2019 tarihinde <http://kgk.gov.tr/> adresinden erişilmiştir.
- Karadeniz, E., Kaplan, F., & Günay, F. (2016). Sermaye Yapısı Kararlarının Kârlılığa Etkisi: Borsa İstanbul Turizm Şirketlerinde Bir Araştırma. *Mersin Üniversitesi Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 13(3), 38-55.
- Kavramsal Çerçeve, (KÇ). (2018). *Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve*. 05/04/2019 tarihinde Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetimi Standartları Kurumu Web Sitesi: <http://kgk.gov.tr/> KÇ.pdf adresinden erişilmiştir.
- Kaya, A. (2011). *İşletme Yöneticileri İçin Bilanço Okuma Teknikleri*. 23/02/2019 tarihinde <http://rehberdanismanlik.com/isletme-yoneticileri-icin-bilanco-okuma-teknikleri-arslan-kaya/> adresinden erişilmiştir.
- Kayakıran, D. (2016). *Muhasebe Finansman Bilim Dalı İşletme Birleşmelerinin İşletmelerin Piyasa Değerine Etkisi ve Bir Araştırma*. Yayınlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Kruschwitz, L., & Löffler, A. (2006). *Discounted Cash Flow a Theory of the Valuation of Firms*. England: John Wiles and Sons Inc.
- Küçük, M. (2004). *Değerleme ve Dönem Sonu İşlemleri*. Ankara: Yaklaşım Yayınları.
- Küçükkaplan, İ. (2013). İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında İşlem Gören Üretim Firmalarının Piyasa Değerini Açıklayan İçsel Değişkenler: Panel Verilerle Sektörel Bir Analiz. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 8(2), 161-182.
- Lantto, A. M., & Salstrom, P. (2009). Impact of International Financial Reporting Standard Adoption on Key Financial Ratios. *Account and Finance*, 49, 341-361.
- Örmeci, M. (2009). *Tüm Vergi Kanunları*. İstanbul: TEB.
- Örten, R., & Karapınar, A. (2007). *TMS ile Uyumlu Dönem Sonu Muhasebe Uygulamaları*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Örten, R., Kaval, H., & Karapınar, A. (2009). *Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama standartları Uygulama ve Yorumları*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Özbalcı, Y. (2002). *Vergi Usul Kanunu Yorum ve Açıklamaları*. Oluş Yayıncılık.

- Özevran, M. (2008). *İşletmelerde Değer Yönetimi*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Pereiro, L. E. (2002). *Valuation of Companies in Emerging Markets a Practical Approach*. New York: Jhon & Wiley Sons Inc.
- Plumlee, M. (2010). *International Financial Reporting Standards*. New Jersey, Prentice Hall.
- Resmi Gazete, 23.12.2016/29927. *Türkiye İş Kurumu Muhasebe Uygulama Yönetmeliği*. Md.61-127.
- Resmi Gazete, 26.12.1992/21447. *1 Seri No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği*. (M).
- Savaş, İ., & Can, İ. (2011). Euro- dolar Paritesi ve Reel Döviz Kuru'nun İMKB 100 Endeksi'ne Etkisi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 6(1), 323- 339.
- Sipahi, B., Yanık S., & Aytürk, Y. (2011). *Şirket Değerleme Yaklaşımları*. İstanbul: Nobel Yayıncılık.
- Suadiye, G. (2012). Value Relevance of Book Value & Earnings Under the Local Gaap and Ifrs: Evidence From Turkey. *Ege Academic Review*, 12(3), 301-310.
- Sultanoğlu, B. (2014). *Ufrs'nin Borsa İstanbul'daki Şirketlerin Finansal Tabloları Üzerindeki Etkisi: Finansal Bilginin İhtiyaca Uygunluğu ve Finansal Tablolar Analizi*. Basılmamış doktora tezi. Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Ankara.
- Tekşen, Ö. (2010). TMS-12 Gelir Vergileri Standardına Göre Ertelenmiş Verginin İncelenmesi ve Muhasebeleştirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(2), 297-317.
- Terim, B., & Kayalı, C. A. (2009) Sermaye Yapısını Belirleyici Etmenler: Türkiye'de İmalat Sanayi Örneği. *Celal Bayar Üniversitesi S.B.E.*, 7(1), 126.
- Tokay, S. H., & Deran, A. (2008). Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları'nda Değerleme Ölçüleri/Finansal Analiz. *Mali Çözüm Dergisi*. 90, 15-48.
- Türel, A. (2009). The Value Relevance of Ifrs: The Case of Turkey. *Acta Universitatis Danubius Oeconomica*, 5(1), 119-128.
- Türkiye Finansal Raporlama Standartları, (TFRS/EK2). (2019). *Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı Taslağı*. 31/03/2019 tarihinde Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetimi Standartları Kurumu Web Sitesi: <http://kgk.gov.tr/TFRS/EK2.pdf> adresinden erişilmiştir.

Türkiye Finansal Raporlama Standartları, (TFRS1). (2018). *Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının İlk Uygulaması (TFRS 1)*. 03/11/2018 tarihinde Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetimi Standartları Kurumu Web Sitesi: http://kgk.gov.tr/TFRS_1.pdf adresinden erişilmiştir.

Türkiye Finansal Raporlama Standartları, (TFRS13). (2019). *Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü(TFRS_13)*.04/04/2019 tarihinde Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetimi Standartları Kurumu Web Sitesi: http://kgk.gov.tr/TFRS_13.pdf adresinden erişilmiştir.

Türkiye Muhasebe Standartları, (TMS1). (2019). *Finansal Tabloların Sunuluşu (TMS 1)*. 01/03/2019 tarihinde Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetimi Standartları Kurumu Web Sitesi: http://kgk.gov.tr/TMS_12.pdf adresinden erişilmiştir.

Türkiye Muhasebe Standartları, (TMS12). (2019). *Gelir Vergileri (TMS 12)*. 01/03/2019 tarihinde Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetimi Standartları Kurumu Web Sitesi: http://kgk.gov.tr/TMS_12.pdf adresinden erişilmiştir.

Türkiye Muhasebe Standartları, (TMS36). (2020). *Varlıklarda Değer Düşüklüğü (TMS36)*. 01/02/2020 tarihinde Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetimi Standartları Kurumu Web Sitesi: http://kgk.gov.tr/TMS_36.pdf adresinden erişilmiştir.

Türkiye Muhasebe Standartları, (TMS40). (2019). *Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller (TMS 40)*. 03/03/2019 tarihinde Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetimi Standartları Kurumu Web Sitesi: http://kgk.gov.tr/TMS_40.pdf adresinden erişilmiştir.

URL-1, (2019). Makroekonomik Veriler Nelerdir? Piyasaları Nasıl Etkiler? 25/02/2019 tarihinde <https://paratic.com/makroekonomik-veriler-nelerdir-piyasaları-nasil-etkiler/> adresinden erişilmiştir.

URL-2, (2019). Piyasa Değeri Nedir? 07/04/2019 tarihinde <https://anapara.com/piyasa-degeri-nedir/> adresinden erişilmiştir.

URL-3, (2019). Piyasa Değeri Nedir Nasıl Hesaplanır? 3/04/2019 tarihinde <https://kanalfinans.com/sorular> adresinden erişilmiştir.

Uyar, U. (2015). *Finansal Raporlama Standartları'nın Piyasa Değerini Açıklama Gücü Üzerine Etkisi*. Doktora tezi. Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Denizli.

Vergi Usul Kanunu, (VUK). (1961). *Vergi Usul Kanunu- Mevzuat Tertip: 4 Cilt: 1 Sayfa: 1037.md.261-268*. 03/04/2019 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.4.213.pdf> adresinden erişilmiştir.

Yıldız, S. (2011). Entelektüel sermayenin İşletme Performansına Etkisi: Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (3),11 –28.

Yılmaz, K. (2000). *VUK, GVK, KVK ve KDVK Açısından Değerleme*. Ankara: Plaka Matbaacılık ve Yayınevi.

EKLER

EK-1 ARAŞTIRMA KAPSAMINDAKİ ŞİRKETLERİN PEŞİN ÖDENMİŞ
GİDERLER VE HİSSE SENEDİ VERİLERİ

Ek-1 Araştırma Kapsamındaki Şirketlerin Peşin Ödenmiş Giderler ve Hisse Senedi Verileri

Sıra	Yıllar	Firma	Peşin Ödenmiş Giderler Hesabı	Hisse Senedi Kapanış Değeri
1	2019.IV	ARÇELİK A.Ş.	209,835	20,84
	2019.III		309,588	18,70
	2019.II		335,535	19,24
	2019.I		277,639	16,74
	2018.IV		181,987	15,79
	2018.III		215,125	13,91
	2018.II		147,618	15,31
	2018.I		264,407	17,9
	2017.IV		215,763	21,52
	2017.III		242,101	22,76
	2017.II		177,17	26,18
	2017.I		164,172	22,78
	2016.IV		119,154	21,12
	2016.III		132,923	21,24
	2016.II		111,404	18,93
	2016.I		102,276	19,16
	2015.IV		74,944	13,97
	2015.III		117,152	14,75
	2015.II		117,568	14,55
	2015.I		95,248	14,9
	2014.IV		68,741	15
	2014.III		0	12,15
	2014.II		98,507	12,9
	2014.I		63,916	11,5
	2013.IV		46,932	11,12
	2013.III		0	11,36
2013.II	69,214	12,27		
2013.I		12,51		

Ek-1'in devamı

Sıra	Yıllar	Firma	Peşin Ödenmiş Giderler Hesabı	Hisse Senedi Kapanış Değeri
2	2019.IV	ENKA İNŞAAT VE SANAYİ A.Ş.	404,764	6,42
	2019.III		335,612	5,64
	2019.II		276,798	5,33
	2019.I		285,914	4,66
	2018.IV		241,425	4,58
	2018.III		345,453	5,23
	2018.II		349,324	4,64
	2018.I		337,705	5,5
	2017.IV		339,856	6,03
	2017.III		175,72	5,21
	2017.II		196,656	5,36
	2017.I		201,056	6,11
	2016.IV		160,757	5,38
	2016.III		180,136	4,41
	2016.II		164,834	4,39
	2016.I		161,447	4,88
	2015.IV		232,752	4,52
	2015.III		209,075	5
	2015.II		159,11	5,1
	2015.I		185,409	5,17
	2014.IV		232,593	5,28
	2014.III		233,992	5,12
	2014.II		272,187	5,64
	2014.I		276,348	5,6
	2013.IV		239,498	5,05
	2013.III		208,685	5,12
	2013.II		147,25	4,25
	2013.I			4,28

Ek-1'in devamı

Sıra	Yıllar	Firma	Peşin Ödenmiş Giderler Hesabı	Hisse Senedi Kapanış Değeri
3	2019.IV	EREĞLİ DEMİR VE ÇELİK FABRİKALARI A.Ş.	513,82	9,04
	2019.III		121,569	6,81
	2019.II		150,621	7,77
	2019.I		152,959	9,17
	2018.IV		90,005	7,22
	2018.III		101,158	10,99
	2018.II		93,618	10,23
	2018.I		76,64	10,46
	2017.IV		52,982	10,02
	2017.III		57,783	7,78
	2017.II		85,533	7,09
	2017.I		43,766	5,92
	2016.IV		42,513	5,14
	2016.III		53,422	4,15
	2016.II		70,764	4,06
	2016.I		60,966	4,24
	2015.IV		52,754	3,04
	2015.III		36,213	3,73
	2015.II		45,604	4,34
	2015.I		46,028	4,02
	2014.IV		37,32	4,46
	2014.III		48,833	4,23
	2014.II		60,479	3,67
	2014.I		24,708	2,56
	2013.IV		18,115,211	2,17
	2013.III		33,098,587	2,2
	2013.II	25,940,445	1,77	
	2013.I		1,8	

Ek-1'in devamı

Sıra	Yıllar	Firma	Peşin Ödenmiş Giderler Hesabı	Hisse Senedi Kapanış Değeri
4	2019.IV	FORD OTOMOTİV SANAYİ A.Ş.	178,382	70,85
	2019.III		120,226	60,45
	2019.II		87,75	62,05
	2019.I		52,362	47,86
	2018.IV		74,375	50
	2018.III		205,654	65,05
	2018.II		144,397	61
	2018.I		265,549	61,85
	2017.IV		101,979	60,25
	2017.III		189,622	45,4
	2017.II		94,953,636	42,64
	2017.I		135,996,757	35,88
	2016.IV		59,011,310	30,52
	2016.III		106,736,725	31,7
	2016.II		129,376,036	30,6
	2016.I		76,289,060	37,14
	2015.IV		35,126,704	30,28
	2015.III		105,704,652	32,3
	2015.II		161,674,604	35,85
	2015.I		86,065,404	32,9
2014.IV	29,890,515	32,55		
2014.III	126,851,862	25,68		
2014.II	82,713,700	25,78		
2014.I	77,319,095	21,46		
2013.IV	22,250,708	22,49		
2013.III	122,689,906	27,5		
2013.II	60,919,153	26,12		
2013.I		25		

Ek-1'in devamı

Sıra	Yıllar	Firma	Peşin Ödenmiş Giderler Hesabı	Hisse Senedi Kapanış Değeri
5	2019.IV	TÜRKİYE ŞİŞE VE CAM FABRİKALARI A.Ş.	233,693	5,27
	2019.III		309,773	4,63
	2019.II		332,402	5,2
	2019.I		308,337	5,76
	2018.IV		305,39	5,67
	2018.III		423,406	5,92
	2018.II		300,609	4,26
	2018.I		234,456	5,17
	2017.IV		167,443	4,7
	2017.III		203,010,163	4,09
	2017.II		30,888,963	4,6
	2017.I		73,861,423	4,16
	2016.IV		72,770,928	3,83
	2016.III		183,187,957	3,2
	2016.II		141,502,872	3,55
	2016.I		127,034,766	3,66
	2015.IV		85,265,922	3,19
	2015.III		133,424,101	2,87
	2015.II		125,315,008	3,61
	2015.I		115,819,370	3,18
	2014.IV		64,776,890	3,64
	2014.III		102,877,909	2,89
	2014.II		98,594,646	2,79
	2014.I		130,517,012	2,11
2013.IV	76,383,449	2,33		
2013.III	121,051,425	2,57		
2013.II	101,948,570	2,34		
2013.I		2,71		